



UNIVERZITET U SARAJEVU

FAKULTET POLITIČKIH NAUKA

ODSJEK: SIGURNOSNE I MIROVNE STUDIJE

**ULOGA SPECIJALNE POLICIJSKE JEDINICE KANTONA
SARAJEVO U SISTEMU UNUTRAŠNJE SIGURNOSTI BIH:
MOGUĆNOSTI I OGRANIČENJA**

-magistarski rad-

Kandidat:

Emir Halvadžija

Broj indexa: 838/II

Mentor:

Prof. dr. Mirza Smajić

Sarajevo, *april 2023.*

SADRŽAJ

UVOD	1
1. TEORIJSKO-METODOLOŠKI DIO RADA	3
1.1. Problem istraživanja	3
1.2. Predmet istraživanja	4
1.3. Ciljevi istraživanja	5
1.3.1. Društveni ciljevi istraživanja	5
1.4. Sistem hipoteza	5
1.4.1. Generalna hipoteza istraživanja	5
1.4.2. Posebne hipoteze istraživanja	5
1.5. Metode istraživanja	6
1.6. Kategorijalno-pojmovni sistem	7
2. POLICIJA – TRADICIONALNA I SAVREMENA ORGANIZACIJA RADA	9
2.1. Tradicionalna organizacija rada	9
2.1.1. Policijski poslovi u periodu antike i feudalizma	9
2.2. Uloga policije u savremenom društvu	12
2.2.1. Produblivanje uloge policije u društvu	14
3. POLICIJSKA ARHITEKTURA U UNUTRAŠNJOJ SIGURNOSTI BIH	16
3.1. Sistem unutrašnje sigurnosti BiH	16
3.2. Organizacija policije na nivou kantona	19
3.3. Organizacija policije na entitetskom nivou	20
3.4. Organizacija policije na državnom nivou	24
3.5. Policijski sistem Kantona Sarajevo	29

4.	SPECIJALNA POLICIJSKA JEDINICA KANTONA SARAJEVO	33
4.1.	Osnovne karakteristike Specijalne policijske jedinice KS	33
4.2.	Borba protiv terorizma i organizovanog kriminala	40
4.2.1.	Protuteroristička akcija -" Mevlid Jašarević"	41
4.3.	Borba protiv ilegalnih migracija	42
4.4.	Osiguravanje i kontrola javnih događaja – utakmice i protesti	43
4.5.	Angažman u odgovoru na prirodne i druge nesreće	45
4.6.	Saradnja sa policijskim agencijama	46
5.	MOGUĆNOSTI I OGRANIČENJA U RADU	49
5.1.	Osnovne prepreke koje ograničavaju funkcionalnost rada	49
5.2.	Mogućnosti za podizanje stepena funkcionalnosti rada	53
	ZAKLJUČNA RAZMATRANJA	56
	SKRAĆENICE	58
	LITERATURA	59

UVOD

Uloga i značaj policije oduvijek su imali posebnu važnost u opstanku države i društva. Kroz historiju osnovni zadaci i sama struktura su se mijenjali, ali suštinski policija je uvijek predstavljala legalni instrument države u odgovoru na različite sigurnosne prijetnje po državu i društvo. Institucija policije danas predstavlja osnovni instrument prisile koji država sukladno zakonima koristi za očuvanje sigurnosti na unutrašnjem planu. Shodno državnom uređenju i intezitetu sigurnosnih prijetnji države konstruišu policijski sistem koji će biti sposoban da odgovori na različite vidove prijetnji. U pogledu očuvanja vanjskih granica formiraju se granične policije, u pogledu očuvanja čovjekove okoline države uspostavljaju ekološku i komunalnu policiju, zatim zatvorsku i sudsku policiju i sl., a u odgovoru na najopasnije sigurnosne prijetnje kao što su organizovani kriminal, terorizam i sl. države uspostavljaju specijalne policijske jedinice za specijalne zadatke i namjene.

Bosna i Hercegovina je država sa složenim državnim uređenjem, a kao posljedica toga javlja se i složen policijski sistem. Različite policijske agencije i uprave djeluju na različitim nivoima u Bosni i Hercegovini. Bosna i Hercegovina nema jedinstven policijski sistem, tako da je policijski sistem decentralizovan i organizovan na državnom nivou, entitetskom nivou, i na nižim nivoima. Za potrebe rada prezentiraćemo u određenoj mjeri sadržaj policijskog sistema BiH, međutim poseban fokus će nam biti na Kantonu Sarajevo, odnosno na ulozi Specijalne policijske jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo.

Kroz istraživački rad daćemo pregled razvoja i razumijevanja institucije policije u nekadašnjem i savremenom/modernom kontekstu. Ukazaćemo na njen osnovni značaj za državu i zajednicu, te ukazati kakve sve vrste policija postoje u savremenom dobu. Ukratko ćemo definisati svaku od navedenih policija, odnosno akcentirati na koji način mogu biti korisne za određenu oblast. Također, uvidjet ćemo kako je konstruisan policijski sistem Bosne i Hercegovine, i kakva je njegova uloga u okviru sigurnosnog sistema Bosne i Hercegovine. Posebno ćemo uvidjeti na koji način je uspostavljena organizaciona policijska struktura u Kantonu Sarajevo. Bavićemo se zakonodavnim i institucionalnim osnovama na kojima počiva rad policije u Kantonu Sarajevo, te definisati ulogu Ministarstva unutrašnjih poslova, kao i drugih organa od značaja za sigurnost. Fokus će nam biti na Specijalnoj policijskoj jedinici MUP-a Kantona Sarajevo. Trudićemo se da detaljno opišemo ulogu i značaj SPJ KS za sigurnost Kantona Sarajevo i šire.

Okvirno ćemo rezimirati određene oblasti u kojima Jedinica daje svoj doprinos, te ćemo akceptirati određene rezultate ostvarene u bliskoj prošlosti. Također, analiziraćemo u kojem obimu SPJ Mup-a KS ostvaruje međukantonalnu i međuentitetsku saradnju sa drugim sigurnosnim agencijama, te koje su to sigurnosno interesantne oblasti u kojima saraduju. Prezentiraćemo koliko je zapravo važna međuagencijska saradnja, te kako njen izostanak može proizvesti negativne sigurnosne refleksije.

U zadnjem poglavlju bavićemo se analizom mogućnosti i ograničenja u radu SPJ MUP-a KS. Odnosno, uvidjet ćemo koje su to osnovne prepreke koje ograničavaju njen rad, te navesti određene modele za eventualno poboljšanje stepena efikasnosti i funkcionalnosti. Nastojaćemo da ispunimo jedan od istraživačkih ciljeva, a to je da odredimo najrealnije mogućnosti za podizanje stepena uspješnosti rada SPJ KS.

1. TEORIJSKO-METODOLOŠKI OKVIR RADA

1.1. Problem istraživanja

Problem istraživanja ogleda se u nastojanju da analiziramo trenutne i potencijalne mogućnosti za veći nivo učinkovitosti u radu SPJ MUP-a KS, kao i da analiziramo određena ograničenja u operativnom, institucionalnom i pravno-normativnom smislu Specijalne policijske jedinice MUP-a KS. Problem istraživanja pronalazimo u samoj funkciji i organizaciji Specijalne policijske jedinice KS, s toga je važno da naglasimo koja su to problematična izvorišta koja ograničavaju postizanje pune djelotvornosti Jedinice, kao i da prepoznamo odgovarajuće i primjenjive načine za ostvarivanje većeg stepena djelotvornosti i učinkovitosti.

Oblast djelovanja Specijalne policijske jedinice sama po sebi predstavlja osjetljivo područje u kojem prevladavaju različite opasnosti sa jedne strane, i visok stepen profesionalizma sa druge strane. Navedene karakteristike oblikuju rad svake specijalne policije, i proizvode određena ograničenja u operativnom i pravno-normativnom smislu. Često se pripadnici specijalne policije nalaze u opasnim situacijama kada moraju ostati krajnje profesionalni i ispoštovati zakonske nadležnosti i ograničenja, iako opasnost tih situacija u takvim okolnostima može ugroziti zdravlje ili život policijskih službenika i drugih lica. Složeno državno uređenje BiH koje je proizašlo iz Dejtonskog mirovnog sporazuma podrazumijeva i složen sigurnosni sistem države, a unutar njega složen i decentralizovan policijski sistem. Opasnost sigurnosnih prijetnji poput organizovanog kriminala, terorizma i sl. zahtijeva brzo i efikasno djelovanje policijskih struktura, a nesporna je činjenica da decentralizovan sigurnosni sistem, sa podijeljenim teritorijalnim nadležnostima, zbog administrativnih ograničenja, bitno utiče na rad i efikasnost Specijalne policijske jedinice. Također, brojnost policijskih službenika svake specijalne jedinice, pa tako i Specijalne policijske jedinice KS, od izuzetne je važnosti za odgovor i reagovanje na sigurnosne prijetnje. Ukoliko zamislimo scenarij u kojem se u Kantonu Sarajevo u određenom vremenskom intervalu dogode dva teroristička napada istovremeno, i ukoliko prihvatimo da je za odgovor na takve okolnosti potreban hitan angažman velikog broja visoko obučених pripadnika specijalne policijske jedinice, da se zaključiti da Specijalna policijska jedinica KS mora imati odgovarajući broj policijskih službenika, spremnih i obučених da djeluju u bilo koje doba dana ili noći.

1.2. Predmet istraživanja

Predmet istraživačkog rada je Specijalna policijska jedinica MUP-a KS, odnosno njena uloga i značaj u zaštiti svih resursa od interesa za sigurnost države i društvene zajednice. Uloga policije oduvijek je imala poseban značaj za državu i društvo, i predstavlja legalni instrument vlasti u zaštiti osnovnih vrijednosti države i društva – javni red i mir, imovina, život, sloboda i sl. Bosna i Hercegovina ima složen sistem policijskog uređenja, koji je strukturiran na tri nivoa – državni, entitetski i lokalni nivo. Na svim nivoima policijskog sistema nadležne policijske snage imaju ulogu da odgovore na sigurnosne prijetnje kao što su terorizam, migracije, organizovani kriminal, i druge prijetnje.

Od svog osnivanja 1997. godine pa sve do danas, Specijalna policijska jedinica Kantona Sarajevo dala je ogroman doprinos očuvanju sigurnosti kako u Kantonu Sarajevo, tako i na cjelokupnom području Bosne i Hercegovine. U svom djelovanju i postojanju Jedinica svakodnevno prolazi različite vidove obuka, koje su potrebne za odgovor na opasnosti za koje je Jedinica osposobljena i formirana. Teritorijalna nadležnost je ograničena na Kanton Sarajevo, međutim Jedinica pruža podršku i drugim policijskim jedinicama van Kantona Sarajevo. Brojni su uspješni rezultati akcija koji su Specijalnu policijsku jedinicu KS pozicionirali kao jednu od najelitnijih specijalnih jedinica u Bosni i Hercegovini. Uspješne akcije u pogledu visokorizičnih hapšenja, eliminisanje i privođenje terorista, rješavanje talačkih kriza, uspješna borba protiv automafije, samo su neki od indikatora koji govore o sposobnosti i efikasnosti Specijalne policijske jedinice Kantona Sarajevo.

Vremensko određenje predmeta istraživanja: Od 2010. do 2022. godine.

Prostorno određenje predmeta istraživanja: Bosna i Hercegovina.

1.3. Ciljevi istraživanja

U okviru istraživanja iznose se naučni i društveni ciljevi.

1.3.1. Društveni ciljevi istraživanja

Društveni cilj istraživanja će nam biti da javnosti, prvenstveno u Kantonu Sarajevo, promoviramo ulogu i značaj Specijalne policijske jedinice, te da ukažemo na zahtijevnost posla sa kojom se nose policijski službenici navedene jedinice.

1.4. Sistem hipoteza

1.4.1. Generalna hipoteza

Specijalna policijska jedinica Kantona Sarajevo predstavlja značajnu komponentu sigurnosnog i policijskog sistema BiH u odgovoru na sigurnosne prijetnje i izazove.

1.4.2. Posebne hipoteze

1. Specijalna policijska jedinica Kantona Sarajevo pouzdan je partner policijskim agencijama na cjelokupnom teritoriju BiH, u odgovoru na prijetnje organizovanog kriminala, terorizma, ilegalnih migracija, kontrolisanja javnog reda i mira, i drugih opasnosti po sigurnost države i društva.
2. Specijalna policijska jedinica Kantona Sarajevo po svojoj organizovanosti, obučenosti i osposobljenosti spada u četiri najelitnije specijalne policijske jedinice u Bosni i Hercegovini.
3. Nedovoljan broj policijskih službenika unutar Specijalne policijske jedinice Kantona Sarajevo jedan je od osnovnih nedostataka koji ograničavaju efikasnu mogućnost djelovanja Specijalne policijske jedinice KS.

1.5. Metode istraživanja

Osnovne metode: Osnovne metode koje će se koristiti u ovom naučnom istraživanju su:

Analiza: metodom analize se otkrivaju sastav i struktura cjeline (sistema), odnosi, veze, razna svojstva, uloge i funkcije činilaca u egzistenciji cjeline, mjesta raznih činilaca i njihov značaj u cjelini.¹

Sinteza: metodom sinteze ćemo povezati različita saznanja o Specijalnoj policijskoj jedinici MUP-a KS, te ih objediniti u jednu cjelinu.

Konkretizacija: metoda konkretizacije podrazumijeva kretanje mišljenja i saznanja od općeg ka posebnom i pojedinačnom, od apstraktnog ka konkretnom.²

Generalizacija: navedenom metodom ćemo formirati opće stavove o problemu istraživanja, preko navođenja pojedinačnih stavova, odnosno na bazi poimanja općeg.

Dedukcija: Istraživanje ćemo započeti od općih spoznaja kako bi se moglo doći do posebnih.

Opštenaučne metode: metoda komparacije, analitičko-deduktivna metoda, hipotetičko-deduktivna metoda.

Metoda komparacije: istraživački rad će podrazumijevati komparaciju uloge SPJ KS i svih zadaća za koje je nadležna.

Analitičko-deduktivna metoda: na bazi prikupljenih podataka i saznanja, usmjerit ćemo se na davanje naučnog i društvenog objašnjenja uloge Specijalne policijske jedinice KS.

Hipotetičko-deduktivna metoda: Ova metoda je važna za bolje razumijevanje problema istraživanja.

¹ Termiz, Dž., Metodologija društvenih nauka, NIK "Grafit", Lukavac, 2003., str. 74.

² Ibid, str. 80.

1.6. Kategorijalno pojmovni sistem

Za potrebe istraživanja definisaćemo osnovne pojmove:

● **Policija** u "najširem smislu riječi podrazumijeva sistem posebnih tijela unutrašnje uprave koja u obavljanju poslova raspolažu institucionalnom prinudom. U objektivnom smislu policija je određena garantivnom (zaštitnom) funkcijom prema javnom poretku i ustrojem koji omogućava da se zaštitna funkcija policije prinudno ostvari."³

● **Specijalna policijska jedinica** predstavlja najviši operativni nivo policijskih snaga namijenjen za specijalne i kompleksne zadatke, i možemo reći da " pripadnici specijalne policije osposobljeni su za borbu protiv svih oblika terorizma, rješavanje talačkih i drugih kriznih situacija, rješavanje situacije otmica zrakoplova i drugih prijevoznih sredstava, uhićenje počinitelja najtežih kaznenih djela, posebno osiguranje visokih državnih dužnosnika, helikopterske operacije, zadaće pretrage i spašavanja, snajperske operacije i padobranske operacije, pronalaženje, deaktiviranje i uništavanje formacijskih i improviziranih eksplozivnih naprava na zemlji i pod vodom, ronilačke intervencije te obavljaju druge poslove sukladno Zakonu o policijskim poslovima i ovlastima."⁴

● **Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo** " vrši upravne i stručne poslove utvrđene ustavom, zakonom i drugim propisima, koji se odnose na ostvarivanje nadležnosti Kantona u oblasti unutrašnjih poslova i poslove inspekcijuskog nadzora nad radom agencija za zaštitu ljudi i imovine i unutrašnjih zaštitarskih službi, poslove inspekcijuskog nadzora nad sprovođenjem mjera zaštite od požara i poslove inspekcijuskog nadzora nad radom općinskih organa uprave nadležnih za vođenje matičnih knjiga i organa starateljstva i civilnim registrom, u skladu sa zakonom i odgovarajućim provedbenim propisima."⁵

● **Sigurnost** možemo definisati kao "stanje u kojem je obezbjeđen i uravnotežen fizički, duhovni, društveni i materijalni opstanak pojedinca i društvene zajednice u odnosu prema drugim pojedincima, društvenim zajednicima i prirodi."⁶

³ Bezdrob, E., Policijsko pravo u Bosni i Hercegovini, *Društvena i tehnička istraživanja*, Izvorni znanstveni članak, str. 88.

⁴ <https://repozitorij.kif.unizg.hr/islandora/object/kif%3A1056/datastream/PDF/view> , pristupljeno 19.02.2023.

⁵ Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave KS, *Službene novine Kantona Sarajevo br. 40/2022*, član 12 stav 1.

⁶ Abazović, M., *Državna bezbjednost*, Fakultet kriminalističkih nauka, Sarajevo, 2012., str. 30.

• **Kanton** - (franc. *Canton* – mala administrativno-teritorijalna jedinica) oblik administrativno-teritorijalne jedinice ili teritorijalno-političke organizacije i podjele teritorija (područja) u nekim državama (npr. Švicarska, Francuska, Belgija) sa većim ili manjim stupnjem političke i drugih vidova samostalnosti i autonomnosti, zavisno od sistema koncentracije i centralizacije, odnosno dekoncentracije i decentralizacije vlasti.⁷

• **Sistem** - (grč. *Systema* – cjelina, skup, sklad) skup objekata (dijelova, komponenti) sa relacijama između njih i njihovih atributa (osobina, svojstava). Relacije povezuju sistem u cjelinu.⁸

⁷ Beridan, I., Tomić, I., Kreso, M., Leksikon sigurnosti, DES, Sarajevo, 2001., str. 162.

⁸ Beridan, I., Tomić, I., Kreso, M., Leksikon sigurnosti, DES, Sarajevo, 2001., str. 351.

2. POLICIJA – TRADICIONALNA I SAVREMENA ORGANIZACIJA RADA

2.1. Tradicionalna organizacija rada

Historijski posmatrano institucija policije oduvijek je imala važnu ulogu u okviru zajednice. Još od samog nastanka prvih oblika društvene zajednice možemo prepoznati forme policijske službe, čija se namjena kroz historiju mijenjala i razvijala, ali je praktično oduvijek imala ulogu da zaštiti osnovne vrijednosti društvene zajednice i države. Razvojem različitih zajednica težilo se uspostavljanju reda i mira u društvu na temelju postavljenih zakonskih pravila. Nepoštivanje normativnih pravila zahtijevalo je uspostavljanje odgovarajućih sankcija, a policijske službe imale su bitnu ulogu u provođenju sankcija.

2.1.1. Policijski poslovi u periodu antike i feudalizma

U doba starog Egipta *"egipatski vladari su ustanovili zakone i sudove koji su bili doneseni od vladinih službenika. Oni su postavili mornaričke patrole, i carinarnice radi zaštite trgovine. Da bi zaštitile svoje domaće (kućno) spokojstvo, dinastije u Egiptu su uspostavile neke oblike policijskih snaga."*⁹ Dakle, policija je prvobitno imala ulogu zaštite prometa robe, i imala je mogućnost da u tu svrhu koristi sredstva prinude.

Uloga snaga za zaštitu reda i mira u zajednicama i plemenima počela se mijenjati i razvijati sa razvojem država i gradova u antičkom periodu. *"Do 594. godine p.n.e. u Grčkoj i 3. vijeka p.n.e. u Rimu, održavanje reda i mira, bila je odgovornost imenovanih sudija, tj. privatnih lica koja za to nisu bila plaćena. Prvi plaćeni službenici za održavanje reda, mira i sigurnosti bili su praefectus urbi, funkcija koja je nastala u Rimu oko 27. godine p.n.e. U 6. godini nove ere, Rim je već imao veliku državnu policiju koja je patrolirala ulicama danju i noću."*¹⁰

Razvojem prvih država u antičkom periodu, namjena policije se razvijala i poprimila je dodatne zadatke. U ovom periodu u staroj Grčkoj dolazi do ubravnog nastanka država, i uspostave političkog uređenja. Volja naroda u uspostavi državne vlasti morala je biti zagarantovana i uspostavom određenih mehanizama prisile. Policija je u ovom periodu dobila ulogu zaštite državnog uređenja od pobuna i anarhije. Međutim, *"osnovne policijske funkcije bile su u rukama*

⁹ Masleša, R., *Policija i društvo*, Priština, 2008., str. 7.

¹⁰ Bezdrob, E., *Policijско pravo u Bosni i Hercegovini, Društvena i tehnička istraživanja*, Izvorni znanstveni članak, str.89.

*vladalaca, vojske i vojnih starješina kao i robovlasnika.*¹¹ Grčki polisi su nastajali na temelju robovlasničkog sistema, tako da su vladari imali obavezu da obezbjede veliki broj robova koji će graditi arhitekturu novih država, a istovremeno su imali obavezu da se zaštite u slučaju robovskih pobuna. U tu svrhu vladari su uspostavljali tjelohraniteljske službe koje su imale policijsku ulogu, i predstavljale su zaštitni instrument vladara.

U doba antičkog Rima, dolaskom na vlast Augusta Cezara uspostavlja se policijski sistem. August Cezar *"bio je prvi vladar Rima koji je uspostavio policijske snage. One su bile formirane kao prekomorske straže (garda) čiji je osnovni zadatak bio da se štite od atentatora, kao i da u Rimu uspostave i održavaju potrebni nivo sigurnosti, sprečavajući sve oblike narušavanja segmenata bezbjednosti. Time je garda prvenstveno služila u odbrani od onih pojava koji ugrožavaju unutrašnju sigurnost Rima. Naglašeni problemi koji su bili prisutni u samoj državi, a naročito u bezbjednosnom smislu, usloveli su da je garda bila organizovana u devet kohorti (svaka kohorta je brojila po 1.000 ljudi) od kojih su tri bile smještene u Rimu. Njeni članovi nisu nosili uniforme.*¹² Dakle, možemo zaključiti da je u antičkom periodu osnovna funkcija policije bila da zaštititi vladare i spriječi robove u eventualnom podizanju pobuna.

Nakon raspada Rimskog carstva i prestankom antičkog razdoblja dolazi do velikih društveno-političkih promjena na globalnom nivou. Uspostavlja se feudalni sistem što je podrazumijevalo prenošenje brojnih nadležnosti sa kralja na feudalne vladare. Kraljevi su donosili zakone i imali su mogućnost da dijelove teritorija daju na korištenje crkvi, članovima porodice ili feudalcima. U ovom periodu bile su prisutne noćne straže koje su bile sastavljene od skupine građana i imali su ulogu da pružaju zaštitu od krivičnih djela, požara i sl.

Posmatrano *"sa istorijskog stajališta analiza teorijskih izučavanja razvoja policije ukazuju da se riječ „police“ pojavila prvi put u francuskom jeziku 1250. godine, a veće značenje dobija tek početkom XVII vijeka. Prema nekim izvorima u XIV vijeku kralj Karlo V je cjelokupnu administraciju koja se bavila opštim stvarima nazivao dobrom policijom, dok u XVI vijeku, riječ „policija“ dobiva značenje održavanja javnog reda.*¹³

¹¹ Bezdrob, E., Policijsko pravo u Bosni i Hercegovini, Društvena i tehnička istraživanja, Izvorni znanstveni članak, str.89.

¹² Masleša, R., Policija i društvo, Priština, 2008., str. 8.

¹³ Bezdrob, E., Policijsko pravo u Bosni i Hercegovini, Društvena i tehnička istraživanja, Izvorni znanstveni članak, str.87.

*"Početkom 12. vijeka, u Engleskoj, kralj je počeo imenovati šerife koji su izricali novčane i druge kazne i koji su preuzeli nadziranje javnog reda i mira, a taj sistem potrajao je vijekovima, a zasnovan je bio na grupisanju deset porodica ili deset grupa po deset porodica. Vremenom su polako te zajednice prerasle u župe, a nekoliko stotina takvih zajednica postale su poznate kao grofovije. Danas je područje takvih zajednica slično okrugu. U ovom sistemu grupe muškaraca koji su stariji od petnaest godina nazivale su se posse comitatus i bile su zadužene za progon odbjeglih kriminalaca."*¹⁴

*"Westminsterski statut je 1285. godine propisao da svaka župa mora imenovati dva redara koji su pomagali šerifu i oni su ispitivali prestupe, uručivali sudske pozive i naloge, vodili evidencije o zatvorenicima i nadzirali rad noćnih straža. Krajem 13. vijeka u Engleskoj je otvoren Ured sudije za prekršaje. Okružni šerif bio je zadužen za održavanje reda i mira u okrugu, a pomagao mu je sudija za prekršaje kojem su pomagali redari."*¹⁵

Franački kralj Karlo Veliki je na kraju VIII stoljeća donio niz propisa u cilju što boljeg osiguranja posjeda i nadzora nad njima. U tu svrhu, "za provođenje dijela poslova iz kapitulara utemeljeni su comes stabuli, koji su bili zaduženi za suzbijanje razbojništava i povezane poslove sigurnosti. Ta se funkcija smatra prethodnicom nastanka pozornika (constabules), a od 875. godine utemeljena je i funkcija marshal, koja je poslije pridonijela nastanku jedinica iz kojih je formirana žandarmerija (oružništvo)."¹⁶ Možemo zaključiti da je uloga policije u feudalnom razdoblju bila "produžena ruka" feudalaca i crkve u obračunu sa protivnicima.

Period od XV do XVIII stoljeća okarakterisan je prelaskom iz feudalnog sistema u apsolutni monarhistički sistem, sistem koji je podrazumijevao potpunu kontrolu vojske i policije od strane monarha. U ovom periodu u većini evropskih država "unutrašnja uprava delila se na tzv. policiju sigurnosti koja je obuhvatala ličnu i imovinsku sigurnost i red unutar zemlje, kao i propise o obezbeđenju sigurnosti u delovanju državnih organa, i tzv. policiju blagostanja, zaduženu za brigu o zdravlju, moralu, ishrani, zemljoradnji, trgovini, zanatstvu, prosveti."¹⁷

¹⁴ Bezdob, E., Policijsko pravo u Bosni i Hercegovini, Društvena i tehnička istraživanja, Izvorni znanstveni članak, str.89.

¹⁵ Ibid

¹⁶ Karas, Ž., Povijesni razvoj redarstvenih vlasti, Izvorni znanstveni rad, str. 155.

¹⁷ F. Taranovski, Enciklopedija prava, Geca Kon, Beograd, 1923, str. 378.

U ovom razdoblju u primjerima Francuske i Engleske imamo prikaz dva modela organizacije policije. U Francuskoj, *"policiju u užem smislu, odnosno policijske zadatke, obavljaju policijski komesari – kraljevi namesnici i služba strelaca – poljska straža (marechaussee) od koje će kasnije nastati žandarmerija. Sem toga, Luj XIV je 1667. godine stvorio i prvu modernu političku policiju."*

¹⁸ U odnosu na Francusku koja je policijski sistem stavila u nadležnost državnog nivoa uprave, u Engleskoj je u ovom razdoblju policija bila organizovana na nivou lokalne samouprave, *"u kojoj su policijske zadatke obavljali izabrani lokalni policajci (constable), grofovijски (okružni) šerifi sa pomoćnim osobljem (county forces) i gradske policije. Dužnost imenovanja lokalnih policajaca postepeno prelazi na okruge i provincije, a javljaju se i eksperimenti sa uvođenjem plaćanja policije iz javnih prihoda i stvaranjem specijalnih policija (npr. rečna policija na Temzi)."*¹⁹

2.2. Uloga policije u savremenom društvu

Začetke uspostavljanja modernog modela policije nalazimo na početku XIX stoljeća kada uzrokom industrijskih, socijalnih, naučnih i tehnoloških revolucija dolazi do ubrzanog razvoja država i uspostave novih političko-ustavnih uređenja sa fokusom na ustavne modele vladavine. U ovom periodu *"policijski zadaci postepeno se sužavaju na prevenciju i represiju kriminaliteta, održavanje reda i mira u društvu i na zaštitu poretka. Iz policijske nadležnosti izuzimaju se brojni zadaci upravne prirode i poveravaju se posebnim resorima. Policija, kao jedan od najvažnijih državnih organa, takođe doživljava značajne promene koje se tiču njenih zadataka, položaja, metoda rada i organizacije, mada su ideje pravne države najsporije prihvatane upravo u ovoj oblasti."*²⁰ U ovom razdoblju uspostavom novih političkih sistema dolazi do uspostave moderne uprave, a to je podrazumijevalo i jedan novi i širi pristup policijskom poslu, nastankom nauke o policije. Nauka o policiji je podrazumijevala širi pristup u razumijevanju navedene oblasti, a u Francuskoj i Njemačkoj određeni autori su počeli objavljivati literaturu koja se odnosi na policijske poslove. Osnivačem modernog koncepta policije u Engleskoj smatra se Robert Peel, na čiji je prijedlog Parlament 1829. godine usvojio Povelju o osnivanju policije. U ovom Zakonu su prodeklamovani određeni principi koji su i danas aktuelni kada je u pitanju policijsko organizovanje i poduzimanje mjera, a neki od njih su:

¹⁸ Gaćinović, R., Koreni nastanka policije u modernoj državi, *Institut za političke studije*, Beograd, str. 73.

¹⁹ Ibid

²⁰ Ibid

- organizacija policije treba biti po modelu vojnih odrednica, sa kontinuiranim radom (stalna policija) sa iskazanom sposobnošću u obavljanju svojih zadataka;
- nadzor nad radom policije treba da vrši vlada;
- blagovremeno izvještavanje o kriminalu se smatrao esencijalnim zatatkom;
- razvoj policijske moći vremenom i na području je esencijalna;
- odmjereno i prirodno komandovanje je neophodno svojstvo rukovodnih kadrova i policajaca, tako da mirno ponašanje u složenim sigurnosnim situacijama ima više efekata nego preduzimanje mjera represije,
- obučavanje i uvjeravanje pristojnih građana predstavlja značajan element sposobnosti policajaca,
- javna sigurnost zahtjeva da svaki policajac dobije svoj broj,
- policijski štabovi trebaju biti smješteni u centru i tako lako dostupni građanima;
- angažman policajaca treba da se odvija na selektivnoj osnovi,
- policijski dosijeji trebaju predstavljati fundament u boljem operativnom pokrivanju terena a time i za efikasniju podjelu policijskih poslova,
- odsustvo kriminala će biti najbolji pokazatelji o stručnosti i sposobnosti policijskih snaga.²¹

U savremenom kontekstu *"podela policije moguća je i prema poslovima kojima se bavi: na saobraćajnu policiju, policiju za suzbijanje poroka (narkomanija, alkoholizam, prostitucija, kocka i sl.), protivpožarnu policiju i policiju koja se bavi maloletničkim kriminalom. U poslednjoj deceniji XX veka većina zemalja je formirala policijske organizacije za borbu protiv organizovanog kriminala. Pored ovih službi, u nekim državama, u okviru unutrašnjih poslova, postoje i organizacione jedinice za zaštitu od elementarnih nepogoda i za intervencije u vanrednim okolnostima. U svim savremenim demokratijama, u skladu sa načelom vladavine prava, policija dobija strogo izvršnu ulogu, ona postaje izvršilac pravnih normi, s tim što je u svojoj delatnosti vezana pravnim normama i podvrgnuta pravnoj kontroli."*²²

²¹ Masleša, R., Policija i društvo, Priština, 2008., str. 35-36.

²² Gaćinović, R., Koreni nastanka policije u modernoj državi, Institut za političke studije, Beograd, str. 77.

2.2.1. Produblјivanje policijske uloge u društvu

Zbog složenih povezanosti modernog života, preventivni rad najčešće ne može biti postignut isključivo pomoću policije, nego zajedničkim djelovanjem sa drugim institucijama. Zbog toga je često potrebno stvarati nove strukture saradnje i tražiti nova sredstva i načine rada kako bi se uzroci objektivnih opasnosti i straha građana spriječili ili smanjili. Koliko god se građani mogu osloniti na zaštitu policije, toliko moraju biti svjesni činjenice da i oni moraju dati svoj doprinos i podržavati državne organe sigurnosti u njihovom radu.²³ Za razliku od tradicionalnog modela policije koje uglavnom na neki način striktno predstavljao instrument u očuvanju pozicije vladara, kralja, ili sistema države, moderni model policije predviđa njenu širu integraciju sa društvom i zajednicom. U većini evropskih država od 1980-te godine se pridaje posebna važnost u jačanju odnosa policije i zajednice, te u skladu s tim potencira se model policije u zajednici čije su ključne sastavnice:

- **Vidljivost policije** – povećana vidljivost i prisutnost policije pretpostavka su ostvarivanja uslužnog modela rada, a pored tog pozitivno utječu na osjećaj sigurnosti građana te odvrćaju od počinjenja kažnjivih djela;
- **Osjećaj sigurnosti građana** – pored objektivnoga registriranog stanja sigurnosti i sam osjećaj sigurnosti građana ima važnu ulogu, jer o njemu u konačnici ovisi zadovoljstvo građana s policijskom službom, kao i sama spremnost na suradnju s policijom;
- **Policija – javni servis građana** – podrazumijeva ustrojavanje policijske službe tako da bude pristupačna građanima te da u svojim prioritetima daje prednost onim problemima koji predstavljaju ključne zabrinutosti građana u području sigurnosti;
- **Prevenција** – odnosno povećanje onih aktivnosti policije koje su usmjerene prema sprječavanju kažnjivih radnji ili nastupanju štetnih posljedica, a ne isključivo posljedičnom reagiranju na već počinjene kažnjive radnje;
- **Suradništvo policije i zajednice** – koje razumijeva uspostavljanje suradničkog odnosa s različitim ustanovama i pojedincima s kojima policiju vežu zajednički, dugoročni ciljevi i interesi u rješavanju različitih sigurnosnih problema;

²³ Rad policije u zajednici u BiH – Priručnik. CPU d.o.o., Sarajevo, 2010., str. 13.

▪ **Povjerenje građana u policiju** – izgrađeno na četiri snažna temelja, a to su: prioriteti policije, njezine sposobnosti, neovisnost i poštovanje spram građana.²⁴

Na koji način će policija biti uspostavljena i organizovana zavisi od različitih faktora. U većini evropskih država policije su uglavnom organizovane po sličnom modelu. Policija se uglavnom uspostavlja u okviru ministarstva unutrašnjih poslova, ministarstva odbrane ili kao zasebna služba. Žandarmerija je eklantantan primjer policije koja ima epitete vojnog karaktera, i predstavlja policiju organizovanu po vojnom modalitetu koja može biti u sastavu ministarstva odbrane ili ministarstva unutrašnjih poslova. U cilju zaštite od vanjskih prijetnji države formiraju kontraobavještajnu službu, koja može biti integrisana kao dio opće policije ili kao posebna služba. Zavisno od državnog uređenja, policije mogu biti formirane na državnom nivou ili na lokalnom nivou. Za kompleksne zadatke kao što je suočavanje sa terorizmom, organizovanim kriminalom i sl. države uspostavljaju posebne specijalne policije, koje se obučavaju po visokim standardima i kriterijima. Danas se uloga policije shvata na veoma ozbiljan i profesionalan način, tako da mnoge države razvijenog svijeta ulažu ogromna finansijska i materijalna sredstva u osnaživanje kapaciteta policije – kroz redovne obuke policijskih službenika, ulaganje u opremu i sredstva, kroz stalne edukacije i sl. Tri su značajna čimbenika po kojima se policija prepoznaje kao ona institucija društva koja održava stabilnost i red u društvenoj zajednici: *moć koju policija ima sukladno propisima, struktura i dobra organizacija koja karakterizira policiju, i činjenica da ni jedna druga društvena služba ni institucija nema toliki raspon ovlasti kao policija (Cajner Mraović, 2001).* Sumirano, kroz historiju institucija policije se razvijala shodno izvoru opasnosti, tako da je karakter sigurnosnih opasnosti i prijetnji predstavljao ključni faktor u dimenzioniranju policijske strukture u različitim vremenskim razdobljima. U savremenom kontekstu, *" u zapadnim zemljama uobičajna je podjela na uniformisanu policiju i policijske istražitelje. U svim zemljama najveći dio policijskih snaga čine ovi prvi. Većina zemalja zakonski regulira policijske ovlasti, kako bi građani bili zaštićeni od eventualne policijske samovolje. Prekoračenja nadležnosti policijskih službenika sankcioniraju se, također, shodno zakonskim odredbama... U većini Zapadnih policijskih snaga, možda je najznačajnija podjela između uniformirane policije i detektiva."*²⁵

²⁴ Balgač, I., Prikaz konferencije "Upravljanje policijom u 21. stoljeću u kontekstu novih koncepata policijskog rada", *Policajska sigurnost*, Zagreb, 2014, broj 2, str. 202.

²⁵ Zuko, S., Specijalne jedinice policije, Grafotisak, Grude, 2014., str.15.

3. POLICIJSKA ARHITEKTURA U UNUTRAŠNJOJ SIGURNOSTI BIH

3.1. Sistem unutrašnje sigurnosti BiH

Svaka država nastoji uspostaviti sistem (nacionalne) sigurnosti koji će biti učinkovit i spreman da odgovori na različite vanjske i unutrašnje sigurnosne prijetnje. Pod nacionalnim sistemom sigurnosti *"podrazumijevamo organizaciju, funkcije, djelatnosti i mjere koje jedna država poduzima u interesu svoje sigurnosti."*²⁶

Prema Dautoviću *„sistem (nacionalne) sigurnosti BiH jedinstven je sistem organiziranja, pripremanja i učešća svih njenih snaga sigurnosti u odvrćanju i sprećavanju oružane agresije i drugih opasnosti za zemlju, u borbi protiv snaga i aktivnosti specijalnog rata, u oružanoj borbi i drugim oblicima borbe i narodnog otpora u odbrambenom ratu te u izvršavanju drugih zadataka radi narodne odbrane nezavisnosti, suvereniteta, teritorijalnog integriteta i Ustavom BiH utvrđenoga društvenog uređenja."*²⁷

Sistem sigurnosti modernih država sačinjavaju uglavnom sljedeće komponente:

- Sigurnosna politika;
- Zakonsko-pravna regulativa;
- Sigurnosna struktura (vanjska i unutrašnja sigurnost);
- Privatni sektor sigurnosti;
- Sigurnosno samooorganiziranje društva;²⁸

Za potrebe ovog rada akcentiraćemo segment unutrašnje sigurnosti, odnosno segment organizacije policijskog sistema Bosne i Hercegovine.

Sigurnosne strukture predstavljaju specijalizirane i profesionalno osposobljene elemente tog sistema, koji imaju naglašenu instruktivnu, organizacijsku, koordinirajuću i inicirajuću ulogu, te osnovnu misiju da svojom ulogom omoguće svim strukturama društva i države da se, na najbolji

²⁶ Beridan, I., Politika i sigurnost, Fakultet političkih nauka, Sarajevo, 2008, str. 49.

²⁷ Dautović, K., Sistem sigurnosti Bosne i Hercegovine, Fakultet političkih nauka, Sarajevo, 2021., str. 66.

²⁸ Cikotić, S., Sigurnosne pretpostavke Bosne i Hercegovine, Vijeće Kongresa bošnjačkih intelektualaca, Sarajevo, 2013., str. 178.

način, suprostave različitim sigurnosnim izazovima, bilo da su oni izazvani prirodnom ili od strane čovjeka uzrokovanom katastrofom, ratom ili nekim drugim oblikom krizne situacije.²⁹

Prema Dautoviću, *"unutarnja sigurnost obuhvata mjere i aktivnosti građana, mjesnih zajednica, privrednih subjekata u društvenom, i privatnom vlasništvu; zakonodavnih, izvršnih i pravosudnih organa vlasti, političkih stranaka/partija, i drugih organizacija civilnog društva kojima se štite Ustavom BiH utvrđeni politički sistem, društveno uređenje, osnovne vrijednosti bh. društva, društvena imovina, ličina i imovinska sigurnost građana, javni red i mir i drugo."*³⁰

Unutrašnju sigurnost Bosne i Hercegovine ostvaruju različite sigurnosne institucije kao što su:

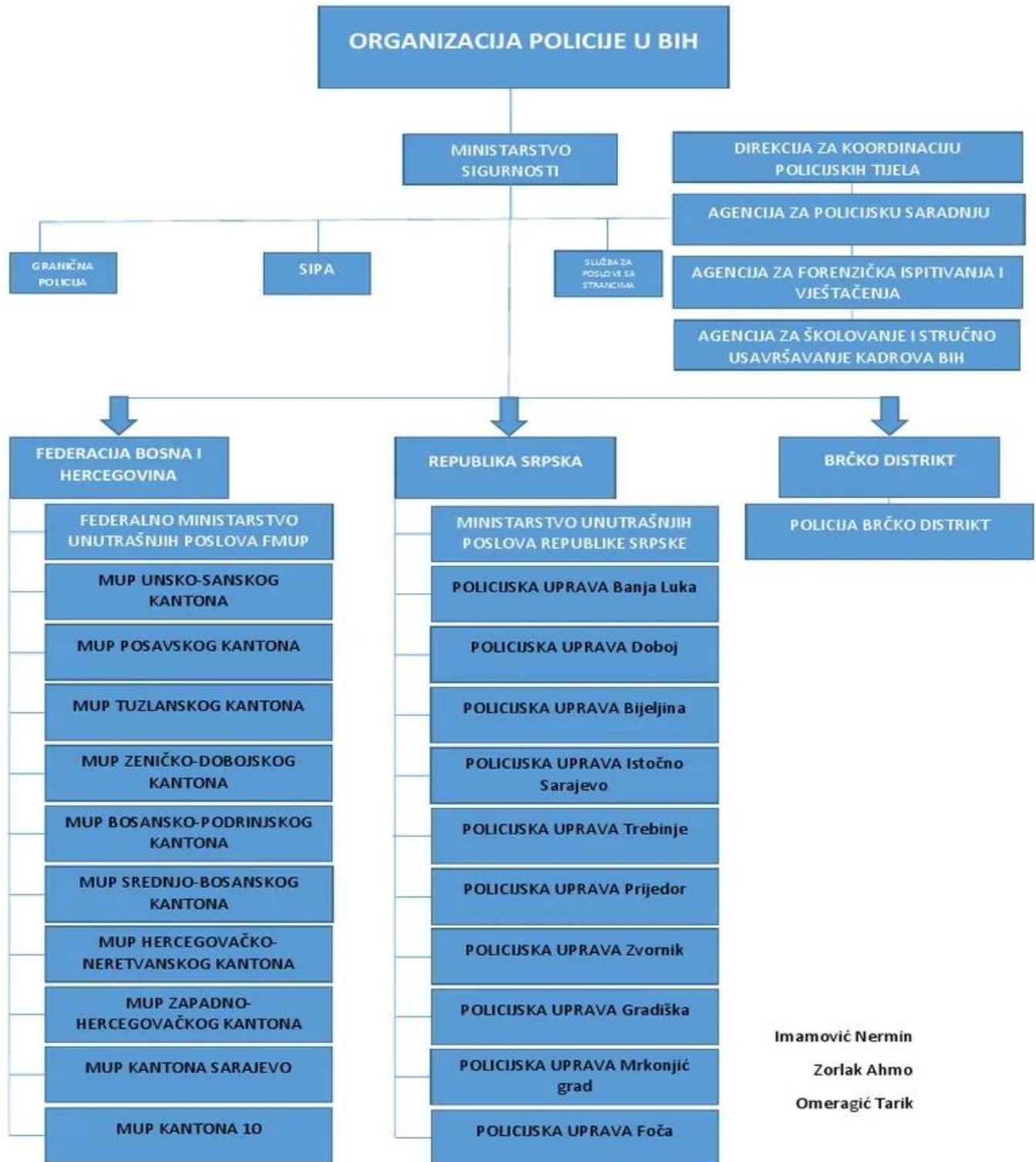
- Policija
- Pravosudni organi
- Obavještajne i sigurnosne službe
- Carine
- Inspeksijske službe

Policija predstavlja važnu komponentu u okviru unutrašnje sigurnosne strukture, i od iznimnog je značaja u suočavanju sa sigurnosnim izazovima uzrokovanim na prirodan ili vještački način. Države u interesu ostvarivanja sigurnosti formiraju različite institucije policija, a *"njihov broj i obim njihovih snaga proizilazi iz političkog uređenja države, ali i iz razloga brojnih suvremenih prijetnji po unutrašnju sigurnost države, te potrebe za specijaliziranim oblicima djelovanja u odnosu na te prijetnje. Od nivoa obučenosti, tehničke opremljenosti, organiziranosti i međusobne suradnje različitih, specijaliziranih policijskih snaga u jednoj državi, ovisiće i nivo sigurnosti te države i njenih građana."*³¹

²⁹ Cikotić, S., Sigurnosne pretpostavke Bosne i Hercegovine, Vijeće Kongresa bošnjačkih intelektualaca, Sarajevo, 2013., str. 179.

³⁰ Dautović, K., Sistem sigurnosti Bosne i Hercegovine, Fakultet političkih nauka, Sarajevo, 2021., str. 69.

³¹ Beridan, I., Politika i sigurnost, Fakultet političkih nauka, Sarajevo, 2008, str. 114.



Slika 1: Policijski sistem BiH

Za potrebe rada koristićemo se podjelom policijskog sistema BiH na tri organizacijska nivoa, koja je data u analizi "*Pregled stanja u oblasti policije u Bosni i Hercegovini*" (Hadžović et al., 2013: 31-34).

3.2. Organizacija policije na nivou kantona

Prvi organizacijski nivo policijskog sistema BiH sačinjavaju kantonalna ministarstva unutrašnjih poslova u FBiH. Na području FBiH egzistira deset (10) kantonalnih ministarstava unutrašnjih poslova. U obavljanju svojih zadataka i poslova svako od deset kantonalnih ministarstava unutrašnjih poslova djeluju samostalno, te su podređeni isključivo kantonalnim vlastima iz čijeg se budžeta finansiraju. Dakle, u odnosu na MUP FBiH kantonalni MUP-ovi nemaju organizaciono-hijerarhijsku podređenost. Nadležnosti kantonalnih ministarstava su definisane kantonalnim zakonima o unutrašnjim poslovima i podrazumijevaju djelatnosti u cilju zaštite života i imovine kao i drugih prava i sloboda garantovanih ustavom, zatim obavljanje zadataka i poslova u očuvanju javnog reda i mira, kao i drugi zadaci i poslovi koje propisuje zakon o unutrašnjim poslovima kantona. Zadatke i poslove iz djelokruga policije obavljaju policijske uprave kantona koje djeluju unutar MUP-ova, te se uspostavljaju pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji ministarstva. Zakoni o unutrašnjim poslovima kantona predviđaju da kantonalni MUP-ovi mogu obavljati zadatke i poslove iz nadležnosti Federacije pri čemu se primjenju zakoni i propisi Federacije.³²

Zakonom o unutrašnjim poslovima Federacije je propisano da Federalna uprava policije mora obavijestiti kantonalno ministarstvo kada u obavljanju poslova iz svoje nadležnosti dođe do saznanja da se priprema izvršenje krivičnog djela iz nadležnosti kantona, odnosno da je takvo krivično djelo izvršeno, kao i o preduzetim mjerama i radnjama radi sprečavanja i izvršenja, odnosno otkrivanja i hvatanja izvršioca tog krivičnog djela, kako bi kantonalno ministarstvo neposredno preuzelo postupak u odnosu na ta djela. Također, Zakon propisuje da kantonalno ministarstvo mora obavijestiti Upravu policije kada u obavljanju poslova iz svoje nadležnosti dođe do saznanja da se priprema izvršenje krivičnog djela iz nadležnosti Federacije, odnosno da je takvo krivično djelo izvršeno, kao i o preduzetim mjerama i radnjama radi sprečavanja i izvršenja,

³² Primjera radi, član IX Zakona o unutrašnjim poslovima Tuzlanskog Kantona i član X Zakona o unutrašnjim poslovima Kantona Sarajevo definišu navedenu mogućnost.

odnosno otkrivanja i hvatanja izvršioca tog krivičnog djela, kako bi Uprava policije preuzela postupak u odnosu na ta djela.³³

Policijske uprave kantona uglavnom imaju iste nadležnosti koje se odnose na: zaštitu života i imovine, sprečavanje, otkrivanje i istraga krivičnih djela, kriminalističko-obavještajni poslovi prikupljanja i analize informacija i podataka, poslove i zadatke koji se odnose na održavanje javnog reda i mira, poslove i zadatke koji se odnose na održavanje javnih skupova, osiguranje posebno određenih ličnosti i objekata, kriminalističko- tehnička vještačenja, kontrola i regulacija saobraćaja na putevima, i dr. nadležnosti propisane zakonom.

3.3. Organizacija policije na entitetskom nivou

Drugi organizacijski nivo policijskog sistema BiH obuhvata entitetska ministarstva unutrašnjih poslova – MUP FBiH i MUP RS-a, kao i policiju Brčko distrikta BiH. Zakonom o unutrašnjim poslovima FBiH definisani su unutrašnji poslovi u nadležnosti Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova:

- sprečavanje i otkrivanje krivičnih djela terorizma, međukantonalnog kriminala, stavljanja u promet opojnih droga i organiziranog kriminala, te pronalaženje i hvatanje učinilaca tih krivičnih djela i njihovo privođenje nadležnim organima;
- osiguranje određenih osoba i zgrada Federacije;
- školovanje, stručno osposobljavanje i usavršavanje;
- sticanje i prestanak državljanstva Federacije;³⁴

Odredbama člana 3 (2) Zakona o unutrašnjim poslovima FBiH propisani su unutrašnji poslovi u zajedničkoj nadležnosti Federacije i kantona koji se odnose na: provođenje zakona i drugih propisa o državljanstvu, osobno ime, matične knjige i matični registar, agencije i unutrašnje službe za zaštitu ljudi i imovine, inspekcijski nadzor zaštite od požara, eksplozivne materije, prijevoz opasnih materija, poslovi detektivske djelatnosti, provođenje određenih mjera i radnji koje se odnose na područje nasilja u porodici u skladu sa zakonom, kao i drugi poslovi određeni zakonima

³³ Zakon o unutrašnjim poslovima Federacije BiH, Službeni novine FBiH, broj:81/14 od 03.10.2014., Član 38.

³⁴ Ibid, Član 3. (1), dodatni poslovi u nadležnosti FMUP-a vidi: član 14. Zakona.

Federacije. U slučaju da dođe do sukoba nadležnosti između Federalnog ministarstva i kantonalnog ministarstva, Zakonom je određeno da odluku u sporu donosi Ustavni sud FBiH.³⁵

Unutar Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova djeluje Federalna uprava policije koja operativno djeluje na području cijele FBiH, i obavlja poslove u nadležnosti FMUP-a propisane odredbama člana 3. stav 1 tačka 1 i Člana 3. stav 2 ovog Zakona, a osobito poslove propisane odredbama Člana 31. ovog Zakona:

- neposredno poduzima mjere na sprečavanju i otkrivanju krivičnih djela terorizma, međukantonalnog kriminala, stavljanja u promet opojnih droga, organiziranog kriminala i drugih krivičnih djela iz nadležnosti Federacije, kao i na pronalaženju njihovih učinilaca;
- obavlja kriminalističko-tehnička vještačenja za svoje potrebe, kao i na traženje drugih nadležnih organa;
- organizira i neposredno osigurava određene osobe i zgrade Federacije i, u vezi sa tim, izrađuje odgovarajuće operativne planove;
- priprema prijedlog ukupnog broja policijskih službenika za potrebe Uprave policije i kriterije za njeno popunjavanje;
- raspisuje i objavljuje Interpolove, međunarodne, federalne i međukantonalne potrage, izdaje o tome odgovarajuća glasila i vodi registre;
- saraduje sa nadležnim tužilaštvima u vezi sa obradom krivičnih predmeta;
- obavlja i druge poslove i zadatke policije koje joj, u skladu sa zakonom, povjere sudovi i tužilaštva u Bosni i Hercegovini;
- predlaže programe stručnog osposobljavanja i usavršavanja državnih službenika i namještenika u Upravi policije;
- nabavlja naoružanje i opremu u skladu sa propisom iz člana 17. ovog zakona i materijalno-tehnička sredstva za potrebe Uprave policije;
- vodi statističke i operativne evidencije potrebne za obavljanje poslova iz svoje nadležnosti;
- predlaže i prati provedbu planova o izgradnji i korištenju informacionog sistema;
- osigurava jedinstvenu obradu podataka iz nadležnosti Uprave policije;
- predlaže organiziranje, razvoj, modernizaciju i održavanje funkcionalnog sistema veza i obavlja poslove prijenosa zaštićenih informacija u vezi sa radom policije;

³⁵ Ibid, Član 6. (1)

- organizira jedinstveni sistem obavještanja potrebnog za obavljanje poslova iz nadležnosti Uprave policije;
- izrađuje i predlaže programe obrazovanja, profesionalnih obuka i naprednih kurseva za policijske službenike Uprave policije;
- osigurava primjenu profesionalnih i naučnih metoda u radu Uprave policije;
- odgovorna je za korištenje budžetskih sredstava odobrenih za rad Upravi policije u skladu sa Zakonom o budžetima u Federaciji i drugim propisima kojima se uređuje korištenje odobrenih budžetskih sredstava;
- organizira saradnju s odgovarajućim organima policije drugih država o pitanjima iz nadležnosti Uprave policije posredstvom Federalnog ministarstva.

Unutrašnja organizacija Federalne uprave policije:

1. Kabinet direktora Uprave policije;
2. Sektor kriminalističke policije;
3. Sektor uniformisane policije ;
4. Specijalna policijska jedinica;
5. Jedinica za profesionalne standarde;
6. Centar za forenzičku i informatičku podršku;
7. Sektor za administraciju i logističku podršku;
8. Jedinica za internu reviziju;³⁶

Zakonom o policiji i unutrašnjim poslovima Republike Srpske propisano je da Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske obavlja poslove državne uprave koji se odnose na zaštitu od Ustavom utvrđenog poretka i ugrožavanja sigurnosti Republike Srpske, zaštite i života i lične sigurnosti građana, kao i druge poslove utvrđene Zakonom o republičkoj upravi.³⁷

³⁶ Dostupno na: http://www.fbihvlada.gov.ba/bosanski/ministarstva/unutrasnji_poslovi.php ,pristupljeno 29.02.2023.

³⁷ Zakon o policiji i unutrašnjim poslovima Republike Srpske,Službeni glasnik RS-a, broj:57/16 od 13.07.2016.,Član2. (1).

U okviru Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske djeluje deset policijskih uprava koje se sastoje od stanica javne bezbjednosti i policijskih stanica na općinskom nivou, te su policijske uprave direktno podređene Upravi policije i MUP-u RS-a.³⁸

Za razliku od Federacije koja ima decentralizovani sistem policijske organizacije sa prisutnom koordinacijom, policijska struktura RS-a je centralizovana i ima precizne elemente koordinacije i subordinacije.

Zakonom o policiji Brčko distrikta Bosne i Hercegovine pripisano je da policiju Brčko Distrikta u organizacijskom smislu čine:

- Jedinice opšte policije;
- Jedinice saobraćajne policije;
- Jedinice kriminalističke policije;
- Jedinice za istraživanje ratnih zločina;
- Jedinica specijalne policije;
- Operativno-komunikacijski centar;
- Jedinice za profesionalne standarde;
- Jedinica za administrativno-finansijske i kadrovske poslove;
- Jedinica za sprečavanje i suzbijanje terorizma i ekstremnog nasilja.³⁹

³⁸ Dautović, K., Sistem sigurnosti Bosne i Hercegovine, Fakultet političkih nauka, Sarajevo, 2021., str.239.

³⁹ Zakon o policiji Brčko distrikta BiH," Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", broj:18/20,41/20,6/21,Član 19.

3.4. Organizacija policije na državnom nivou

Treći organizacijski nivo policijskog sistema BiH obuhvata policijsku strukturu na državnom nivou, odnosno Ministarstvo sigurnosti BiH i sve upravne organizacije u njegovoj unutrašnjoj strukturi.

Ministarstvo sigurnosti BiH formirano je u decembru 2002. godine, a sa radom počinje u 2003. godini. Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine nadležno je za:

- zaštitu međunarodnih granica, unutrašnjih graničnih prijelaza i regulisanje prometa na graničnim prijelazima Bosne i Hercegovine;
- sprječavanje i otkrivanje učinilaca krivičnih djela terorizma, trgovine drogom, krivotvorenja domaće i strane valute i trgovine ljudima i drugih krivičnih djela sa međunarodnim ili međuentitetskim elementom;
- međunarodnu saradnju u svim oblastima iz nadležnosti Ministarstva (saradnja sa INTERPOL-om, EUROPOL-om, SELEC, MARRI...);
- zaštitu lica i objekata;
- prikupljanje i korištenje podataka od značaja za sigurnost Bosne i Hercegovine;
- organizaciju i usaglašavanje aktivnosti entitetskih ministarstava unutrašnjih poslova i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine u ostvarivanju sigurnosnih zadataka u interesu Bosne i Hercegovine;
- provođenje međunarodnih obaveza i saradnju u provođenju civilne zaštite, koordiniranje djelovanja entitetskih službi civilne zaštite u BiH i usklađivanje njihovih planova za slučaj prirodne ili druge nesreće koje zahvataju teritoriju Bosne i Hercegovine, i donošenje programa i planova zaštite i spašavanja;
- Kreira, stara se i provodi politiku useljavanja i azila u Bosni i Hercegovini;- Uređuje procedure i način organizacije službe vezano za kretanje i boravak stranaca u Bosni i Hercegovini;
- pružanje podrške policijskim tijelima Bosne i Hercegovine;
- školovanje i stručno usavršavanje kadrova u skladu s potrebama policijskih tijela Bosne i Hercegovine i drugih službi i agencija iz oblasti sigurnosti;
- forenzička ispitivanja i vještačenja.⁴⁰

⁴⁰ Dostupno na: <http://www.msb.gov.ba/onama/default.aspx?id=3053&langTag=bs-BA> , pristupljeno 02.03.2023.

Ministarstvo sigurnosti BiH predstavlja prvoosnovanu državnu instituciju koja tretira aspekte sigurnosti na unutrašnjem planu. Ministarstvu je data široka lepeza nadležnosti, međutim uskraćena su mu policijska ovlaštenja. Prvobitno, u okviru Ministarstva počinju djelovati Agencija za informacije i zaštitu BiH, Ured sa saradnju sa interpolom i Državna granična policija. Kroz proces reforme policije dolazi do dopuna i usvajanja (novih) zakona koji se odnose na osnivanje (novih) sigurnosnih agencija i institucija, te se kroz nadogradnju državne sigurnosne strukture konstruiše nova organizacijska struktura Ministarstva sigurnosti BiH koja podrazumijeva da u okviru Ministarstva djeluju:

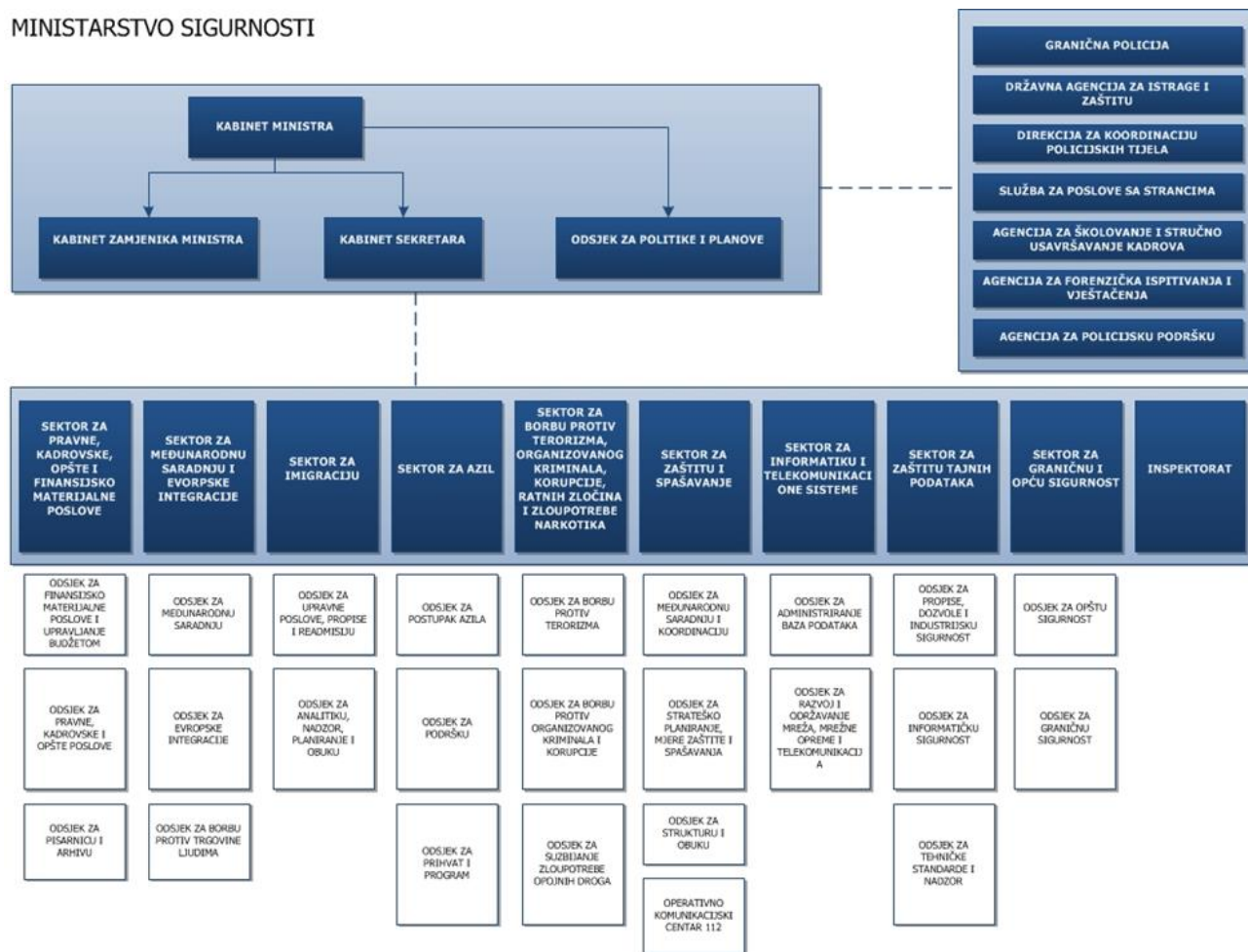
- Državna agencija za istrage i zaštitu
- Direkcija za koordinaciju policijskih tijela Bosne i Hercegovine
- Granična policija Bosne i Hercegovine
- Agencija za forenzička ispitivanja i vještačenja
- Agencija za školovanje i stručno usavršavanje kadrova
- Agencija za policijsku podršku
- Služba za poslove sa strancima

U okviru Ministarstva sigurnosti djeluju sektori i inspektorat:

- Sektor za pravne, kadrovske, opće i finansijsko-materijalne poslove
- Sektor za međunarodnu saradnju i evropske integracije
- Sektor za imigraciju
- Sektor za azil
- Sektor za borbu protiv terorizma, organizovanog kriminala, korupcije, ratnih zločina i zloupotrebe narkotika
- Sektor za zaštitu i spašavanje
- Sektor za informatiku i telekomunikacijske sisteme

- Sektor za zaštitu tajnih podataka
- Sektor za graničnu i opću sigurnost
- Inspektorat

MINISTARSTVO SIGURNOSTI



Slika 2. Unutrašnja organizacija Ministarstva sigurnosti BiH⁴¹

⁴¹ Dostupno na: <http://www.msb.gov.ba/onama/default.aspx?id=3053&langTag=bs-BA>, pristupljeno 02.03.2023.

Državna agencija za istrage i zaštitu BiH (SIPA) osnovana je 2002. godine kao samostalna institucija Bosne i Hercegovine. Prvobitno je Agencija bila nadležna za prikupljanje i obradu podataka u svrhu provedbe međunarodnih i krivičnih zakona u BiH, te je imala nadležnosti i za zaštitu važnih ličnosti, diplomatsko-konzularnih predstavništava i objekata institucija BiH, te diplomatskih misija koje imaju mandat u BiH. U prve dvije godine postojanja Agencija nije bila operativna i nosila je naziv Agencija za informacije i zaštitu. Međutim, 2004. godine usvajanjem Zakona o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu, Agencija za informacije i zaštitu transformirana je u Državnu agenciju za istrage i zaštitu, te je dobila policijska ovlaštenja i postala prva policijska agencija koja svoju nadležnost ostvaruje na cijeloj teritoriji BiH. Zakon o državnoj agenciji za istrage i zaštitu (2004.) definiše Agenciju kao upravnu organizaciju u sastavu Ministarstva sigurnosti BiH sa operativnom samostalnošću, utemeljena radi obavljanja policijskih poslova, a na čijem je čelu direktor i koja se financira iz Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine.⁴²

Granična policija BiH uspostavljena je prvobitno na temelju Zakona o državnoj graničnoj službi 2000. godine. Državna granična služba počela je sa radom 2000. godine, i obavljala je poslove kontrole i nadzora državnih granica. Novim zakonom o Državnoj graničnoj službi iz 2004. godine, DGS kao upravna organizacija za nadzor i kontrolu državnih granica ulazi u sastav Ministarstva sigurnosti. Izmjenom Zakona o državnoj graničnoj službi od 2007. godine Državna granična služba nosi naziv Granična policija BiH.

Obavještajno-sigurnosna agencija uspostavljena je 2004. godine nakon usvajanja Zakona o Obavještajno-sigurnosnoj agenciji Bosne i Hercegovine. Ovaj Zakon stupio je na snagu osmog dana od dana objavljivanja u Službenom glasniku Bosne i Hercegovine br. 12, od 14.04.2004. godine, a Agencija je počela sa radom 01. juna 2004. godine.

Zakonom o obavještajno-sigurnosnoj agenciji BiH propisano je da je OSA/OBA BiH odgovorna za prikupljanje, analiziranje i distribuciju obavještajnih podataka u cilju zaštite sigurnosti, uključujući suverenitet, teritorijalni integritet i ustavni poredak Bosne i Hercegovine. Obavještajno-sigurnosna agencija BiH predstavlja jedinstvenu civilnu obavještajno-sigurnosnu agenciju koja djeluju na cjelokupnom teritoriju BiH.

⁴² Zakon o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu, Službeni glasnik br. 27/04, član 2.

Član 24. Zakona o obavještajno-sigurnosnoj agenciji definiše da Agencijom rukovodi generalni direktor. Agencija će imati i zamjenika generalnog direktora. U rukovođenju Agencijom, generalnom direktoru i zamjeniku generalnog direktora pomažu direktori koji rukovode organizacionim jedinicama, kao i savjetnici, u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji. Zakon propisuje da je predsjedavajući Vijeća ministara BiH isključivo odgovoran za nadzor i usmjeravanje rada Agencije.



Slika 3. Unutrašnja organizacija OSA/OBA BiH⁴³

⁴³ Dostupno na: <https://www.osa-oba.gov.ba/pics/uobv.jpg> pristupljeno 03.03.2023.

3.5. Policijski sistem Kantona Sarajevo

Zakonom o unutrašnjim poslovima Kantona Sarajevo⁴⁴ definisano je da unutrašnje poslove u Kantonu Sarajevo vrši **Ministarstvo unutrašnjih poslova KS**, čije je djelovanje zasnovano na Ustavu BiH, Ustavu FBiH, Ustavu Kantona Sarajevo, te u skladu sa zakonima i propisima BiH i FBiH. Zakonom⁴⁵ je predviđeno da Ministarstvo poslove i zadatke iz svoje nadležnosti obavlja u okviru osnovnih organizacionih jedinica koje se utvrđuju Pravilnikom. Ministarstvo, preko svojih osnovnih organizacionih jedinica, obavlja sljedeće poslove:

- a) izdavanje, poništavanje i zamjena ličnih karata i jedinstvenog matičnog broja građana i vođenje evidencija;
- b) izdavanje, poništavanje i zamjena putnih isprava;
- c) izdavanje i zamjena vozačkih dozvola;
- d) registracija motornih vozila;
- e) promjena ličnog imena;
- f) ažuriranje i čuvanje duplikata matičnih knjiga i nadzor nad primjenom propisa u oblasti matičnih knjiga;
- g) sticanje državljanstva Federacije i promjena entitetskog državljanstva;
- h) prijavljivanje, odjavljivanje i vođenje evidencija o prebivalištu i boravištu građana;
- i) poslovi inspekcijuskog nadzora u oblasti zaštite od požara iz nadležnosti Ministarstva;
- j) poslovi koji se odnose na rad agencija za zaštitu ljudi i imovine i unutrašnjih zaštitarskih službi i inspekcijuski nadzor u navedenoj oblasti;
- k) inspekcijuski nadzor u oblastima iz svoje nadležnosti;
- l) drugi poslovi propisani zakonom.⁴⁶

⁴⁴ Zakon o unutrašnjim poslovima KS, Sl. novine Kantona Sarajevo", br. 1/2016, 6/2019 - autentično tumačenje, 26/2019, 31/2019 i 39/2020.

⁴⁵ Ibid, član 17.

⁴⁶ Ibid, član 18.

U sastavu Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo djeluje **Uprava policije**, čija se nadležnost, organizacija, rukovođenje i način rada i druga pitanja koja su od značaja za rad i funkcionisanje Uprave policije u okviru Ministarstva uređuje Zakonom o unutrašnjim poslovima KS. Uprava policije je policijski organ, koji vrši policijske poslove i ima operativnu samostalnost.⁴⁷ Unutrašnja organizacija Ministarstva i Uprave policije uređuje se Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva, u skladu sa ovim Zakonom i drugim propisima.⁴⁸ Upravom policije rukovodi policijski komesar koji za svoj rad odgovara ministru unutrašnjih poslova i vladi Kantona Sarajevo. Uprava policije preko svojih organizacionih jedinica, obavlja slijedeće poslove:

- a) zaštita života i imovine, kao i drugih prava i sloboda utvrđenih ustavima u Bosni i Hercegovini;
- b) sprečavanje, otkrivanje i istraga krivičnih djela i prekršaja na području Kantona u skladu sa zakonom;
- c) kriminalističko-obavještajni poslovi prikupljanja i analize informacija i podataka iz tačke b) ovog člana, kao i o ukupnoj sigurnosnoj situaciji u Kantonu, što će ministar bliže urediti posebnim propisom na prijedlog policijskog komesara.
- d) poslove i zadatke koji se odnose na održavanje javnog reda i mira;
- e) poslove i zadatke koji se odnose na održavanje javnih okupljanja;
- f) osiguranje posebno određenih ličnosti i objekata Kantona;
- g) kriminalističko-tehnička vještačenja;
- h) kontrola i regulacija saobraćaja na putevima Kantona, te drugi poslovi u oblasti saobraćaja utvrđeni zakonom;
- i) poslove izdavanja odobrenja za nabavljanje, držanje i nošenje oružja i municije, vođenje propisanih evidencija i vršenje i drugih poslova i zadataka propisanih Zakonom o nabavljanju, držanju i nošenju oružja i municije;
- j) poslove koji se odnose na oblast proizvodnje, prometa i skladištenja eksplozivnih, zapaljivih i opasnih materija iz nadležnosti Kantona;
- k) vođenje kaznenih i prekršajnih evidencija i ustupanje istih nadležnim organima u skladu sa važećim zakonima i propisima i vođenje drugih službenih evidencija potrebnih za obavljanje zadataka iz nadležnosti Uprave policije u skladu sa važećim zakonima i propisima;
- l) razmjene informacija sa tužilaštvima, sudovima i drugim policijskim organima u Bosni i Hercegovini;
- m) saradnja sa drugim policijskim organima, sigurnosnim agencijama i drugim organima u BiH, u okviru nadležnosti Uprave policije;

⁴⁷ Ibid, član 5.

⁴⁸ Ibid, član 15.

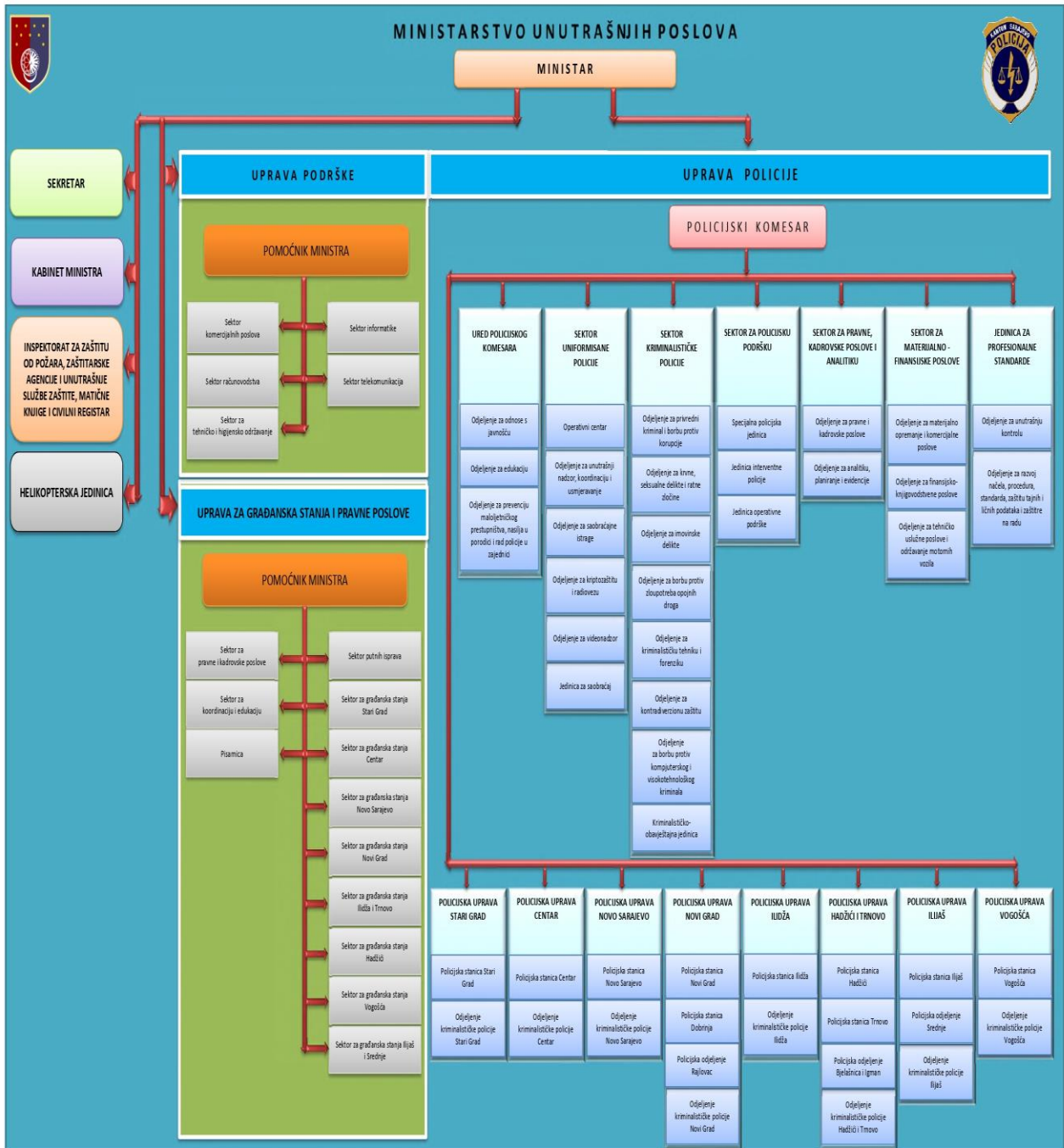
- n) pružanje pomoći drugim državnim organima i pravnim licima kojima je povjereno vršenje javnih ovlaštenja u skladu sa posebnim propisima;
- o) druge poslove i zadatke policije koje Upravi policije povjere tužilaštva u Bosni i Hercegovini;
- p) poslove modernizacije i opremanja za informacioni i radio-relejni sistem Ministarstva i izrada projekata računarske obrade podataka;
- r) druge poslove i zadatke utvrđene zakonom i drugim propisima.⁴⁹

Zakonom o unutrašnjim poslovima Kantona Sarajevo definisano je da poslove i zadatke iz nadležnosti Ministarstva i Uprave policije vrše policijski službenici, državni službenici i namještenici. Policijski službenici su uposlenici Uprave policije ovlašteni da primjenjuju policijske ovlasti propisane Zakonom o policijskim službenicima Kantona Sarajevo i drugim propisima i postupaju kao ovlaštena službena lica po posebnim propisima. Radnopravni status policijskih službenika propisan je Zakonom o policijskim službenicima Kantona Sarajevo.⁵⁰ Organizacionu strukturu Uprave policije Kantona Sarajevo čine sljedeće organizacione jedinice:

- Ured policijskog komesara;
- Sektor uniformisane policije;
- Sektor kriminalističke policije
- Sektor za pravne, kadrovske, logističke poslove, edukaciju i analitiku;
- Sektor za policijsku podršku
- Sektor materijalno-finansijske poslove
- Jedinica za profesionalne standarde;
- Policijske uprave;

⁴⁹ Ibid, član 20.

⁵⁰ Ibid, član 71.



Slika 4. Organizacija policije u Kantonu Sarajevo.

4. SPECIJALNA POLICIJSKA JEDINICA KANTONA SARAJEVO

4.1. Osnovne karakteristike Specijalne policijske jedinice KS

Specijalna policijska jedinica Kantona Sarajevo kakvu danas poznajemo, formirana je 1997. godine, nakon reorganizacije MUP-a BiH. Kroz 26 godina svog postojanja ostala je Jedinica čiji se naziv u određenim vremenskim periodima mijenjao, međutim, osnovni zadaci i uloga su uvijek bili isto definisani. Specijalna policijska jedinica KS formirana je u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo 1997. godine kao Jedinica za podršku, i praktično je predstavljala nasljednicu Odreda policije za borbena dejstva – LASTA.⁵¹

Jedinica za podršku je kasnije promijenila naziv, i preimenovana je u Jedinicu za specijalističku podršku (JSP), da bi u martu 2022. godine Jedinica ponovo bila preimenovana, i danas nosi naziv Specijalna policijska jedinica MUP-a KS. Dakle, od 1997. godine do danas, Jedinica djeluje u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, i Uprave policije KS, sa jasno definisanim ciljevima i zadacima.

Specijalna policijska jedinica je organizovana kao organizaciona jedinica u okviru Sektora za policijsku podršku Uprave policije KS, i zajedno sa ostalim jedinicama Sektora, u domenu svojih nadležnosti, kontinuirano doprinosi očuvanju stanja sigurnosti u Kantonu Sarajevo i na širem teritoriju BiH.

Sektor za policijsku podršku Uprave policije KS čine:

- 1. Specijalna policijska jedinica;**
2. Jedinica interventne policije (JIP);
3. Jedinica operativne podrške (vodiči službenih pasa, operateri na letjelicama – dron, centar veze, dežurna služba, instruktori za sve Jedinice);

⁵¹ Odred policije za specijalne namjene „Lasta“ osnovan 15.05.1992. godine. Djelovao je do avgusta 1996. godine kao specijalna jedinica CSB Sarajevo i MUP RBiH, odnosno Oružanih snaga Republike BiH. Kroz Odred je prošlo oko 400 pripadnika, a 56 ih je ostavilo svoje živote u borbi za državu Bosnu i Hercegovinu.

U Sektoru za policijsku podršku vrše se poslovi primjene policijskih ovlasti u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima, poslovi i zadaci rukovođenja, praćenja, koordinacije i kontrole izvršavanja aktivnosti, odnosno, poslova i zadataka organizacionih jedinica u okviru Sektora, poslovi evidencije magacina i zaduženja i razduženja službenog oružja i opreme, poslovi oružara i operativno-tehnički i administrativni poslovi. Poslove i zadatke iz svog djelokruga rada organizacione jedinice u okviru Sektora izvršavaju samostalno ili u saradnji sa drugim organizacionim jedinicama Uprave policije, odnosno, drugim policijskim agencijama, u koju svrhu se ostvaruju potrebne aktivnosti na saradnji i koordinaciji radi uspješnog vršenja istih. Sektor za policijsku podršku, odnosno organizacione jedinice u njegovom sastavu, sačinjavaju planove mjera i radnji Uprave policije za postupanje u slučaju narušavanja javnog reda i mira u većem obimu, kao i u drugim vanrednim situacijama, te predlažu mjere koje idu u pravcu unapređenja postojećih planova iz navedene oblasti. Sektor za policijsku podršku, odnosno organizacione jedinice u njegovom sastavu učestvuju u pripremi i predlaganju zakonskih i podzakonskih propisa koji se odnose na njihov djelokrug rada.⁵²

Nadležnosti i zadaće *Specijalne policijske jedinice* definisane su Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji MUP-a KS, i prema tome Specijalna policijska jedinica:

- Pruža podršku i neposredno učestvuje u lišavanju slobode osumnjičenih odbjeglih osuđenika i lica osumnjičenih za ubistva, razbojništva, razbojničke krađe;
- U saradnji sa drugim organizacionim jedinicama Uprave policije, primjenjuje policijske ovlasti u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima;
- Pruža podršku i vrši potragu, pretrese, pronalaženje i lišavanje slobode, privođenje lica osumnjičenih za činjenje krivičnih djela iz nadležnosti Uprave policije i izvršenju zadataka propisanih odredbama Zakona o krivičnom postupku FBiH, i Zakona o krivičnom postupku BiH;
- Izvodi operacije oslobađanja talaca i lišavanje slobode zabarakadiranih lica koja pružaju otpor i odbijaju bilo kakvu saradnju sa policijom;
- Izvodi operacije oslobađanja talaca i lišavanje slobode otmičara iz zabarakadiranih i zaposjednutih prostora, objekata, vozila, vozova, autobusa, ili bilo kojih drugih talačkih situacija;

⁵² Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji MUP-a KS, 2022., član 244.

- Provodi mjere i radnje potjere za inkriminiranim licima ili grupama inkriminiranih lica;
- Vršiti poslove potraga i spašavanja lica;
- U skladu sa odredbama Uredbe o osiguranju određenih ličnosti i objekata u Kantonu Sarajevo vrši osiguranje određenih ličnosti u Kantonu Sarajevo;
- Vršiti pratnju i osiguranje određenih ličnosti u situacijama kada procjene pokazuju da postoji realna prijetnja za sigurnost tih lica ili je značaj pratnje i osiguranja vrlo visok (po I stepenu);
- Vršiti osiguranje objekata Sektora za policijsku podršku, po potrebi učestvuje u izvršavanju poslova iz djelokruga rada Jedinice interventne policije Sektora za policijsku podršku Uprave policije;
- U skladu sa planovima i naredbama donesenim od strane policijskog komesara ili načelnika Sektora za policijsku podršku, zajedno sa pripadnicima Jedinice interventne policije, pripadnicima Jedinice operativne podrške i pripadnicima vodova interventne policije u okviru policijskih stanica, učestvuju u procesu obuke, vježbama, akcijama, i drugim aktivnostima;⁵³

Upotrebu Jedinice usmeno ili pismeno odobrava policijski komesar ili načelnik Sektora za policijsku podršku. Raspored poslova i zadataka u okviru Jedinice može se formacijski organizovati u okviru timova ili grupa shodno rasporedu kojeg donosi Komandir Jedinice uz saglasnost Načelnika Sektora.⁵⁴

Specijalna policijska jedinica ima kontinuitet različitih obuka i vježbi, koje su neophodne za podizanje spremnosti Jedinice u odgovoru na sigurnosne prijetnje kao što su: terorizam, organizovani kriminal, prirodne i druge nesreće, migracije, pandemije, huliganstvo, i sl.

Pripadnici Specijalne policijske jedinice Kantona Sarajevo su uspješno godinama unazad prošli specijalne obuke u Turskoj (obuka za talačke krize u avionu, taktička obuka, alpinistička obuka), Mađarskoj (obuka za taktičke operacije sa službenim psima), SAD-u, Njemačkoj.

⁵³ Ibid

⁵⁴ Ibid



Slika 5. Specijalna policijska jedinica Kantona Sarajevo

Opasnost situacija u kojima se angažuju pripadnici Specijalne jedinice zahtijevaju posebne obuke, kreirane po najvišim standardima i namijenjene za djelovanje u najekstremnijim okolnostima. Neke od obuka koje prolaze pripadnici SPJ KS su:

1. Specijalistička obuka i taktika (SOT);

Ovaj vid obuke predstavlja najzahtjevniji i najviši nivo obuke za pripadnike specijalnih jedinica policije. U svom sadržaju obuka obuhvata osposobljavanje za visokorizična hapšenja u objektu, uključujući vještine i umijeća prilaza i upada u označene objekte, zatim osposobljavanje za visokorizična hapšenja u vozilu u pokretu, i sl.

2. Nastava naoružanja i gađanja;

Nastava naoružanja i gađanja predstavlja kombinaciju važnu za specijalističku obuku. Zadaci ove obuke su razvijanje individualnih vještina i sposobnosti za siguran i pravilan rad u

rukovanju različitim vrstama naoružanja. Ova obuka uključuje praktični i teoretski dio, i obuhvata: taktičko pucanje, precizno pucanje, upucavanje oružja, održavanje oružja.

3. Općefizičke pripreme;

Općefizičke pripreme su od iznimnog značaja za svakog pripadnika specijalne jedinice. Općefizičke pripreme obuhvataju različite aktivnosti u cilju podizanja kondicionog aspekta, kao i jačanja tjelesne snage i izdržljivosti policijskih službenika. Ova forma obuke se učestalo provodi, i obuhvata sljedeće fizičke aktivnosti: trčanje, sklekovi, trbušnjaci, vježbe vratila, vježbe tegova, i sl.

4. Specijalne fizičke pripreme;

U ovu kategoriju obuke spadaju aktivnosti usvajanja znanja i vještina iz borilačkih sportova. Pod instrukcijom obučanih instruktora pripadnici Specijalne policijske jedinice se obučavaju u borilačkim sportovima kao što su: Box, Kickbox, Krav maga, Karate, Džudo, i sl.

5. Obuka za kontrolu nemira;

Kontrola i suzbijanje nemira jedna su od zadaća Specijalne policijske jedinice. U okviru ove obuke usvajaju se znanja i taktičke vještine neophodna u situacijama narušavanja javnog reda i mira u većem obimu, a tu ubrajamo – proteste, huliganstva na utakmicama, i sl.

6. Obuka za alpinizam;

Razlikuje se dvije vrste alpinističke obuke:

- Taktički alpinizam za rješavanje kriznih situacija – selektivni i organizovani upad u objekte, prilaz naoružanim grupama ili pojedincima uz pomoć alpinističke opreme, i sl.
- Alpinizam u svrhu spašavanja od prirodnih i drugih nesreća – izvlačenje i spuštanje unesrećenih u poplavama, požarima, snježnim lavinama, i sl.

7. Obuka iz oblasti zbrinjavanja traumatskih povreda u taktičkim situacijama;

Ova obuka je od izuzetnog značaja obzirom na realne posljedice i ishode akcija koje provode policijski službenici specijalnih jedinica. Znanje iz navedene oblasti može biti od presudne važnosti kako bi se sačuvao život i zdravlje žrtve ili policijskog službenika.

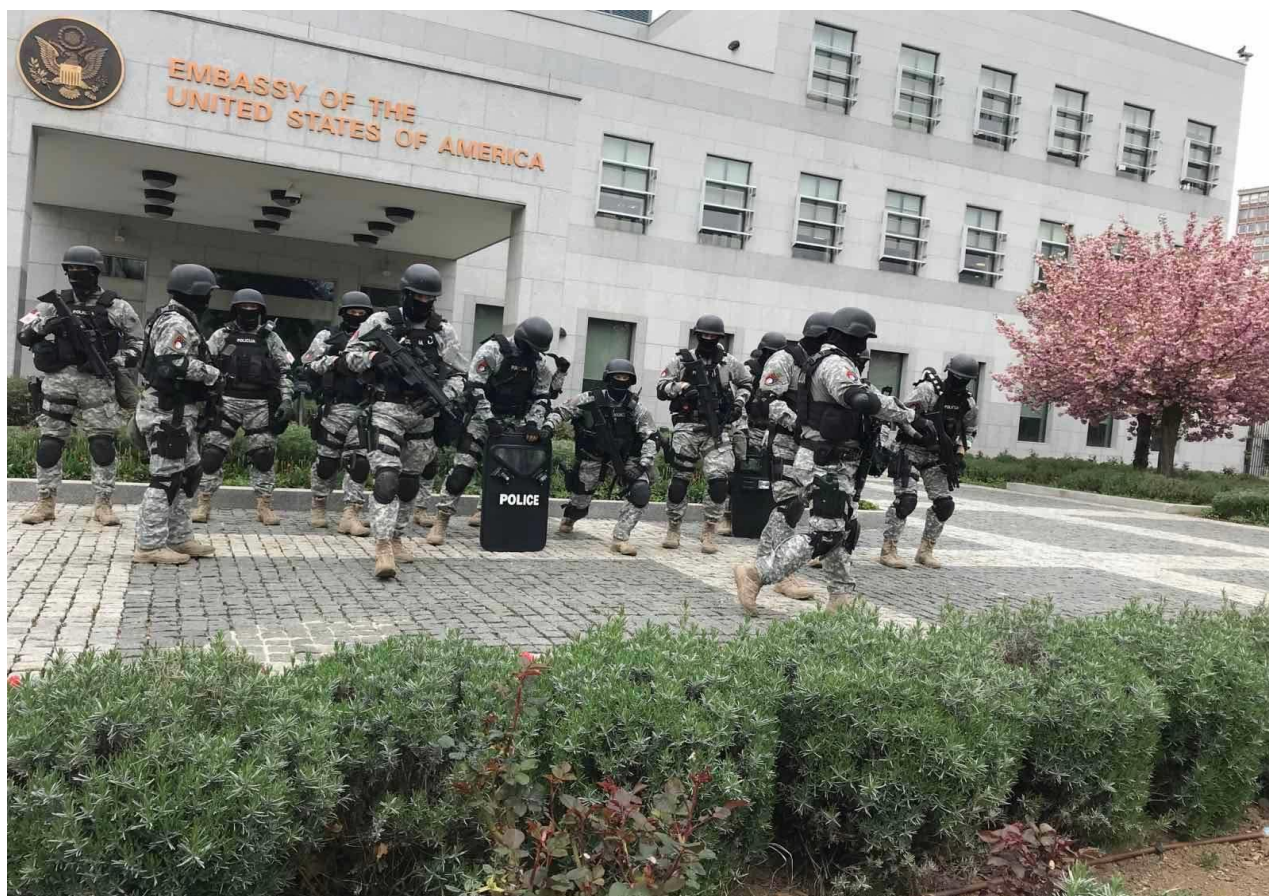


Slika 6. Alpinistička obuka SPJ KS



Slika 7. Specijalna policijska jedinica Kantona Sarajevo

Specijalna policijska jedinica KS samostalno ili u saradnji sa drugim policijskim strukturama organizuju i *pokazne vježbe*, čime se nastojati potvrditi i prezentovati spremnost Jedinice u odgovoru na različite sigurnosne prijetnje. Pokaznim vježbama u simuliranim okolnostima pokazuje se spremnost, dinamičnost i profesionalni pristup u odgovoru na terorističke, kriminalne, huliganske i druge krizne situacije na prostoru Kantona Sarajevo i šire. Osnovne karakteristike simulirane vježbe jesu: označavanje i blokada užeg i šireg ugroženog područja, pronalazak i lišavanje slobode pripadnika kriminalne ili terorističke grupe, detaljna pretraga terena u cilju pronalaska pripadnika kriminalnih i terorističkih grupa, adekvatno zbrinjavanje povrijeđenih policijskih službenika ili drugih lica, i sl. Pokaznim vježbama nastoji se i podići stepen povjerenja građana u rad i spremnost policijskih struktura, kao jednog od osnovnih instrumenata za očuvanje sigurnosti društva.



Slika 8. Pokazna vježba, 28.04.2022.

4.2. Borba protiv terorizma i organizovanog kriminala

Specijalna policijska jedinica Kantona Sarajevo u svom dvodecenijskom postojanju pokazala se kao pouzdan partner u odgovoru na terorističke aktivnosti. Terorizam po svojoj osobnosti predstavlja organizovanu i selektivnu aktivnost što ga čini visoko opasnom sigurnosnom prijetnjom, te je uloga visoko obučениh specijalnih jedinica od iznimne važnosti u odgovoru na istu. Prilikom terorističkog napada na američku ambasadu u Sarajevu 28. 10. 2011. godine, Specijalna policijska jedinica Uprave policije KS imala je ključnu ulogu u onesposobljavanju Mevlida Jašarevića, kada je pripadnik SPJ snajperskim hicem onesposobio teroristu. Također, Jedinica je dala svoj doprinos u suzbijanju terorističkog napada u Rajlovcu, 18.10.2015. godine, kada je lice E.O. usmrtilo dva pripadnika OS BiH. Jedinica je u ovom slučaju bila aktivno uključena u potrazi za izvršiocom koja je u konačnici uspješno realizovana. U koordinaciji sa drugim policijskim agencijama Specijalna policija KS je 25.1.2012. godine obavila zadatak antiterorističkog djelovanja u naselju Maoča nadomak Brčkog, gdje su obavljene aktivnosti pretresa stambenih objekata u cilju suzbijanja opasnosti terorizma.

U pogledu organizovanog kriminala brojne su akcije koje je Jedinica izvela samostalno ili u saradnji sa drugim policijskim agencijama. Djelatnosti organizovanog kriminala predstavljaju najizraženije vidove opasnosti u Kantonu Sarajevo i šire, i upravo je borba protiv takvih prijetnji svakodnevica Specijalne policijske jedinice KS. U augustu mjesecu 2016. godine na Ilidži, Jedinica je uspješno realizovala zasjedu sa ciljem onemogućavanja kriminalne grupe da izvede krađu motornog vozila, tom prilikom došlo je do upotrebe vatrenog oružja i unakrsne razmjene vatre, gdje oštećeno nekoliko policijskih vozila i ranjeno nekoliko lica, sa pozitivnim ishodom akcije u konačnici. Pripadnici Specijalne policijske jedinice su uspješno izvršili potragu sa odbjegliim pljačkašem banke na Ilidži, Sejfović Amelom, 05.11.2015. godine, te su 2017. godine također ponovo uspješno izvršili potragu za istim licem nakon bijega iz sarajevskog zatvora.⁵⁵ Ovo su samo neki od primjera visokorizičnih operacija u kojima je Jedinica uspješno sudjelovala a koje se tiču organizovanog kriminala i terorizma.

⁵⁵ <https://www.slobodnaevropa.org/a/28728847.html> , pristupljeno: 10.03.2023.

4.2.1. Protuteroristička akcija - "Mevlid Jašarević"

Specijalna policijska jedinica KS dala je neizmjeran angažman u slučaju "Mevlid Jašarević", kada je naoružani terorista prijetio i upotrebio oružje u pravcu američke ambasade 2011. godine. Dolaskom na lice mjesta uvidjeli smo da je prostor na kojem se odvija teroristički napad i nalazi terorista Mevlid Jašarević praktično nedovoljno obezbjeđen, odnosno da se radi o širokom prstenu, te da se iza Jašarevića nalazi tržni centar, policijska stanica, univerzitetski kompleks "Kampus", odnosno da se radi o prostoru na kojem su se još uvijek na neposrednoj udaljenosti kretali ljudi, što je svakako predstavljalo rizik za pokušaj neutralizovanja mete. U određenom momentu Jedinica je procjenila da su se stekli uslovi za neutralisanje mete, te je upotrebom automatskog oružja sa optičkim nišanom "Karabin M4, 5.56" pripadnik Specijalne policijske jedinice KS iz pravca mašinske škole, sa udaljenosti od cca 80 metara pogodio metu/teroristu u predjelu desne natkoljenice, čime su se stekli uslovi za djelovanje drugog tima SPJ KS, koji su u konačnici oduzeli oružje i lišili slobode Mevlida Jašarevića.



Slika 9. Neutralisanje i lišavanje slobode Mevlida Jašarevića od strane SPJ KS

4.3. Borba protiv ilegalnih migracija

Ilegalne migracije predstavljaju složen sigurnosni problem na cjelokupnom evropskom kontinentu, pa tako i u Bosni i Hercegovni. Sa snažnim migrantskim prilivom od 2015. godine BiH je postala država čija je teritorija opterećena migracijskim tokovima, te je postala važna balkanska ruta za migrante u cilju da se domognu zemalja Evropske unije.

Obzirom da problem migracija zahtijeva širi institucionalni angažman sigurnosnog sistema, tako je Specijalna policijska jedinica KS u domenu svojih nadležnosti preuzela određene obaveze u cilju efikasne borbe protiv ilegalnih migracija. Migranti koji su boravili na području Kantona Sarajevo u periodu od 2015. do 2020. godine bili su skloni činjenju različitih kriminalnih aktivnosti, te je u tom kontekstu Jedinica imala obavezu da pruži svoj doprinos, kako bi se sigurnosno stanje u Kantonu Sarajevo održalo na prihvatljivom nivou. U mjesecu novembru 2020. godine Specijalna policijska jedinica KS je uspješno izvršila potragu za migrantom ubicom na lokalitetu Hadžići-Vogošća. Također, u mjesecu januaru 2021. godine Jedinica je nakon velikih nereda i uloženi napore uspješno smirila pobunu migranata u migrantskom kampu " Blažuj".⁵⁶

Migranstska kriza u BiH je za razliku od ranijeg perioda u velikoj mjeri izgubila na intezitetu u Kantonu Sarajevo. Uglavnom svjedočimo njenim slabijim negativnim refleksijama koje se manifestuju kroz "sitne" kriminalne radnje. Migranti nisu ista prijetnja danas kao što je to bilo u periodu od 2015-2021. godine. Možemo zaključiti da je u proteklih 7 godina Specijalna policijska jedinica KS sa visokim uspjehom odgovorila na sve probleme ilegalnih migracija koje su u njenoj nadležnosti, uključujući – smirivanje pobuna, potraga za ubicama, potraga za pljačkašima, kontrola i provjera ilegalnih migranata, nadziranje transporta ilegalnih migranata i sl. Akcije koje je realizovala Specijalna policijska jedinica u pogledu borbe protiv ilegalnih migracija svjedoče da je Jedinica osposobljena na zavidnom nivou, što građanima Kantona Sarajevo garantuje siguran život i neometan svakodnevni rad.

⁵⁶ <https://bhrt.ba/blazuj-sukobi-policije-i-migranata-u-migrantskom-centru/>, pristupljeno 11.03.2023.

4.4. Osiguravanje i kontrola javnih događaja – utakmice i protesti

Specijalna policijska jedinica je nadležna na nivou Kantona Sarajevo, "međutim, po potrebi pruža asistenciju i drugim MUP-ovima u Federaciji BiH, tako se najčešće upotrebljava na utakmicama visokog rizika u Mostaru, Sarajevu, i dr. utakmice državne fudbalske reprezentacije u Zenici i ostale skupove visokog rizika na teritoriji Sarajeva, Zenice, Mostara i FBiH."⁵⁷

Dakle, u koordinaciji sa MUP-ovima drugih kantona Jedinica aktivno učestvuje u organizaciji utakmica reprezentacije BiH u Zenici i Sarajevu, i to je prethodnih godina radila sa velikim uspjehom. Također, derbi utakmice domaćeg fudbalskog prvenstva u Mostaru, Tuzli, Zenici i Sarajevu ulaze u djelokrug angažmana Jedinice.

Jedinica je obučena za kontrolu nemira koji mogu biti uzrokom huliganskih ispada tokom odigravanja fudbalske utakmice, ili rezultat eskalacije ponašanja demonstranata. Jedan od kompleksnijih izazova kontrole nemira Jedinica je imala u mjesecu februaru 2014. godine, kada je velika grupa demonstranata zapalila zgradu Vlade Kantona Sarajevo, te uništila veliki dio privatne i državne imovine na potezu Marijin Dvor – Skenderija. Specijalna policijska jedinica KS je tada u punom kapacitetu djelovala, i nakon cjelodnevnog angažmana i velikog broja povrijeđenih policajaca (cca 60) uspjela prigušiti nemire.

Huliganski nemiri na utakmicama predstavljaju oblast djelovanja za koju je Jedinica posebno obučena. Smiriti veliku masu u divljanju i narušavanju javnog reda i mira veliki je izazov za bilo koju policijsku agenciju u BiH, međutim na primjeru Specijalne policijske jedinice KS uviđamo historijat uspješnih rezultata u toj oblasti. Prilikom odigravanja visokorizičnih utakmica u Kantonu Sarajevo (npr. sarajevski derbi Željezničar-Sarajevo) Specijalna policijska jedinica obavlja kontrolu kretanja navijača (korteo) prema stadionu, te je zadužena da atmosfera na tribinama ostane u granicama poštivanja osnovnih pravila primjernog ponašanja. U slučaju navijačkih ispada Jedinica shodno taktici i obuci organizovano ulazi u zonu rizika i djeluju sukladno zakonskim ovlaštenjima u cilju ublažavanja rizika i onemogućavanja dodatnih huliganskih izgređa.

⁵⁷ Zuko, S., Specijalne jedinice policije, Grafotisak, Grude, 2014., str.167.



Slika 10. Specijalna policijska jedinica u neredima na fudbalskoj utakmici⁵⁸

Prilikom održavanja velikih muzičkih koncerata na teritoriji Kantona Sarajevo, Specijalna policijska jedinica se stavlja u stanje pripravnosti u slučaju bilo kakvog nemilog događaja poput fizičkog obračuna veće mase prisutnih, terorističke aktivnosti i sl. Pored koncerata, Specijalna policijska jedinica se stavlja u stanje pripravnosti i za vrijeme održavanja Sarajevo film festivala (SFF), tradicionalnog kulturnog događaja u Sarajevu koji privlači veliki broj domaćih i stranih posjetilaca i time postoji rizik za eventualnim opasnostima. Dakle, bilo koji događaj koji okuplja šire mase u Kantonu Sarajevo podrazumijeva da se Jedinica stavlja u stanje pripravnosti, i spremna je da u svakom trenutku otkloni bilo koju formu opasnosti.

⁵⁸ <https://radiosarajevo.ba/sport/nogomet/uzasne-scene-s-grbavice-pred-derbi-zestoka-tuca-navijaca/449310> ,
Pristupljeno: 13.03.2023.

4.5. Angažman u odgovoru na prirodne i druge nesreće

Jedna od oblasti djelovanja za koju je Specijalna policijska jedinica KS posebno obučena i opremljena jeste oblast zaštite i spašavanja ljudi od prirodnih nesreća. Dakle, u okolnostima visokog rizika kao što su obilne poplave, snježne lavine i nanosi u ekstremnim uslovima i sl., Jedinica se angažuje i pruža svoje resurse u cilju spašavanja ljudskih života. Nakon velikih poplava 2014. godine koje su zahvatile cjelokupan teritorij BiH, Specijalna policijska jedinica KS je aktivno sudjelovala u spašavanju i izvlačenju unesrećenih, te je pokazala visok stepen spremnosti i sposobnosti da odgovori na opasnosti prirodne nesreće uzrokovane poplavama. Također, Jedinica je intervenisala u mjesecu februaru 2016. godine na bosanskohercegovačkoj planini Bjelašnici, kada je usljed snježne lavine smrtno stradao planinar D.N., te je Jedinica učestvovala u izvlačenju unesrećenog i drugih povrijeđenih.

Specijalna policijska jedinica KS raspolaže potrebnim znanjima i opremom za situacije evakuacije i spašavanja ljudi u slučaju klizišta, požara, i dr. visokorizičnih okolnosti. Jedan takav primjer evidentan je u slučaju spašavanja 15 osoba u mjestu Semizovac općina Vogošća 2015. godine, kada je Jedinica u koordinaciji sa civilnom zaštitom KS uspješno evakuirala 15 osoba koje su bile direktno ugrožene od opasnosti klizišta.⁵⁹

Na temelju potpisanog sporazuma sa JP ZOI 84 Specijalna policijska jedinica KS za vrijeme zimske sezone osigurava skijališta na Bjelašnici i Igmanu. Shodno obimu posjećenosti skijališta formiraju se ski patrole koje sačinjava u prosjeku od 3 do 5 policajaca. Ski patrole su obučene za kontrolu ponašanja učesnika na skijalištima te u skladu sa Zakonom o javnim skijalištima KS reguliše ponašanje skijaša i drugih lica – upozorava na brzinu kretanja, reaguje u slučaju zastoja vertikalnog transporta i sl.

⁵⁹ <https://www.klix.ba/vijesti/bih/ponovo-pokrenuto-kliziste-u-semizovcu-evakuisano-15-osoba/150201005>, pristupljeno 14.03.2023.

4.6. Saradnja sa policijskim agencijama

Praktično ne postoji nijedna policijska agencija u BiH sa kojom Specijalna policijska jedinica KS u periodu svog postojanja nije ostvarila neki vid saradnje. Saradnja se manifestovala kroz tri forme, i to zajedničke vježbe u cilju jačanja koordinacije i sposobnosti, zajednička saradnja u akcijama protiv terorizma i organizovanog kriminala, i zajednička saradnja u osiguravanju utakmica visokog rizika.

Kada je u pitanju saradnja na entitetskom nivou, Specijalna policijska jedinica KS je provela brojne akcije u koordinaciji sa policijskim službenicima **MUP-a RS-a i MUP-a FBiH**. Akcije su bile usmjerene na suzbijanje organizovanog kriminala na području entiteta RS-a i FBiH. U pogledu saradnje sa kolegama iz RS-a akcije su bile usmjerene na potragu, pretrese i hapšenje lica koja se bave nedozvoljenim prometom opojnih droga, pranjem novca, krađom motornih vozila, teškom krađom, krijumčarnjem, korupcijom i sl. Neke od akcija nose kodna imena: "Hornet", "Šakal", "Kontakt" i dr.

Saradnja sa **Federalnom upravom policije** je na zavidnom nivou i tome svjedoče brojne zajedničke operativno-taktičke akcije i vježbe. Akcije su sprovedene u cilju pretresa obejkata i hapšenja lica koja se na ilegalan način bave prometom droge, prometom oružja, koruptivnim radnjama, različitim aktivnostima organizovanog kriminala. Pripadnici Specijalne policijske jedinice KS su zajedno sa pripadnicima FUP-a realizovali akcije kodnog naziva: "Vagabundo", "Kappa", "Drum", "Kolonija", "Limit" i druge akcije.

Specijalna policijska jedinica KS je provela brojne operativne akcije u koordinaciji sa **Državnom agencijom za istrage i zaštitu (SIPA)**. Akcije su bile usmjerene na borbu protiv organizovanih kriminalnih grupa, kao i protiv pojedinaca koji su zloupotrijebili službeni položaj, koristili se koruptivnim radnjama i sl. Neke od zajedničkih akcija nose nazive: "AS", "Ring", "IRA", "Magnet", "Urban" i dr. akcije.

Na posebnom nivou Specijalna policijska jedinica KS ima i saradnju sa **Obavještajno-sigurnosnom agencijom (OSA)**. Zajednička operativna akcija kodnog naziva "Hirurg" provedena je 2019. godine, akcija je provedena zbog krivičnih djela zloupotreba službenog položaja ili ovlasti i primanje dara i drugih oblika koristi. Također, koordinisanom akcijom 2022.

godine priveden je irački državljanin na području Sarajeva, koji je predstavljao opasnost po javni red i mir.

U koordinisanoj akciji Specijalne policijske jedinice KS i OSA-e BiH 2019. godine presretnuto je vozilo na dionici autoputa A-1 kod Sarajeva i zaplijenjeno 200 kg opojne droge "skank". Na koncu 2017. godine koordinisanom akcijom privedena su dva lica osumnjičena za krivična djela "razbojništvo" i "organizovani kriminal". Od 4.2. do 9.2. 2019. godine Specijalna policijska jedinica KS je izvela koordinisanu akciju sa policijskim službenicima Federalne policijske uprave, **MUP-a SBK-a, MUP- HNK, MUP-a ZDK-a**, a cilj akcije je bio pronalazak ubice Edina Gačića. Nakon nekoliko dana intezivne potrage ubica je lociran i pronađen. Ovo je jedan od primjera uspješne saradnje sa policijskim službenicima drugih kantona.



Slika 11. Zjednička vježba Specijalne policijske jedinice KS, Jedinice za podršku KS, Specijalne policije FUP-a i Specijalne policije SIPA-e, 28.04.2022.

Specijalna policijska jedinica je ostvarila saradnju i sa inostranim policijskim agencijama, uključujući i saradnju sa **Europolom**. U februaru mjesecu 2022. godine na području Njemačke je provedena zajednička policijska akcija Njemačkog policijskog inspektorata Emsland/Bentheim, policije Dortmund, Austrijskog Ureda kriminalističke policije i Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo. Akcija je koordinirana od strane Europol, te je tom prilikom razbijena i uhapšena kriminalna grupa sa područja Balkana, koja se bavila krađom motornih vozila i njihovom daljnjom preprodajom.⁶⁰ U okviru akcije "2019 JAD WESTERN BALKANS" kojom je rukovodio Europol, SPJ KS je jedna od policijskih agencija koja je u BiH dala svoj angažman. Također, u operativnoj akciji "OPSON 6" kojom je rukovodio Interpol i Europol krajem 2016. i početkom 2017. godine, SPJ KS je dala svoj doprinos na teritoriji BiH.



Slika 12. MUP KS sa predstavnicima Europol i policije njemačkog grada Osnabrück.

⁶⁰ <https://mup.ks.gov.ba/aktuelno/obavjestenja/odrzan-sastanak-sa-predstavnicima-europol-i-policije-njemacke>, pristupljeno: 20.03.2023.

5. MOGUĆNOSTI I OGRANIČENJA U RADU

5.1. Osnovne prepreke koje ograničavaju funkcionalnost rada

Analizom stanja u organizaciji Specijalne policijske jedinice uvidjeli smo određene nedostatke koji ograničavaju postizanje pune sposobnosti Jedinice. Jedno od osnovnih ograničenja jeste **nedovoljna kapacitiranost uposlenika**. Prema Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji MUP-a KS, Specijalna policijska jedinica KS treba da broji 81 policijskog službenika, međutim činjenica je da je taj broj trenutno 33. Od svog osnivanja pa sve do danas Jedinica nikada nije imala puni kapacitet uposlenih, a razlozi tome su različite prirode. Ukoliko sagledamo ulogu i namjenu Jedinice, te moguće opasne scenarije koji mogu biti uzrokovani na teritoriji Kantona Sarajevo, jasno je da Jedinica mora imati veći broj aktivnih i obučenih policijskih službenika. Ukoliko predvidimo scenarij u kojem se na određenom teritoriju Kantona Sarajevo paralelno odvijaju dva teroristička napada, za čije suzbijanje je potrebna brza i stručna reakcija Specijalne policijske jedinice, onda se da zaključiti da je broj trenutno obučenih i aktivnih pripadnika Jedinice nedovoljan, i da ga je potrebno uveliko povećati. Ovo je samo jedan od primjera koji pokazuju na koji način nedostatak dovoljnog broja policijskih službenika SPJ KS može uticati na stanje sigurnosti u Kantonu Sarajevo.

Kao drugi nedostatak uviđamo **nedostatak materijalno-tehničkih sredstava**, i upravo je ovaj nedostatak u uzročno-posljedičnoj vezi sa nedostatkom potrebnog broja policijskih službenika. Finansijska sredstva su osnova za uspješan i funkcionalan rad svake organizacije, i ovaj aspekt je od izuzetne važnosti za rad Specijalne policijske jedinice. Ulaganje u edukaciju, obuku i opremu preduvjet je za podizanje spremnosti i sposobnosti Jedinice. Situacije za koje se angažuju pripadnici Specijalne policijske jedinice KS zahtijevaju opremanje najsavremenijom opremom – uključujući specijalna modifikovana vozila (transportere), specijalno oružje, specijalnu opremu za potrage i izviđanja, i sl.

Perspektiva Jedinice uveliko zavisi od kontinuiranog porasta budžetskih sredstava za obuke, edukacije, opremu, i upravo je ovaj segmenet jedan od aspekata koji mora biti poboljšan i unaprijeđen u Specijalnoj policijskoj jedinici KS. Ulaganje u razvoj Specijalne policijske jedinice zapravo predstavlja ulaganje u sigurnost Kantona Sarajevo i svih njegovih građana.

Kao treći nedostatak možemo navesti **nedostatak primjene novih metoda specijalističke taktike** u radu Specijalne policijske jedinice KS. Ukoliko pogledamo praksu razvoja i djelovanja specijalnih policijskih jedinica širom evrope, vidimo zavidan nivo primjene savremenih mjera i radnji koje uveliko olakšavaju praktičan operativno-taktički rad specijalnih policija. Usvajanje novih metoda specijalističke taktike se postiže kroz različite kontinuirane obuke koje mogu biti usmjerene na usvajanje znanja o metodama prodora u prostorije upotrebom eksploziva, zatim osiguravanje štićenih osoba u mjestu i pokretu, usvajanje znanja i vještina potrebnih za profesionalno, zakonito i sigurno obavljanje zadataka vezanih za krivična djela terorizma i organizovanog kriminala, usavaršavanje metoda kontrole mase u većem obimu i dr. metoda od značaja za rad Jedinice.

Četvrti nedostatak izvire iz praktične **saradnje sa kriminallističkom policijom različitih administrativnih nivoa u BiH**. Specijalna policijska jedinica KS ima ulogu da pruži specijalističku podršku odjeljenjima krim policije, čija je obaveza da prethodno prikupe osnovne informacije važne za određenu akciju. Primjera radi, inspektori krim policije nakon što prikupe sve valjane informacije i dokaze o određenim krimogenim licima, i nakon što se steknu uslovi za njihovo lišavanje slobode, Specijalna policijska jedinica KS izvršava radnje upada i privođenja označenih lica. Međutim, na temelju ličnog iskustva nerijetko se dešava da nedovoljna posvećenost krim policije ima za posljedicu loš kvalitet informacija, odnosno da informacije nisu u potpunosti tačne, što je u konačnici nerijetko dovelo do toga da tražena lica nisu na pretpostavljenoj adresi, ili da pak nastane bespotrebna materijalna šteta, koja je mogla biti izbjegnuta da je posvećenost određenih neodgovornih policijskih službenika bila na boljem nivou. Obzirom da se radi o neodvojivom partnerstvu važno je raditi na podizanju stepena komunikacije i saradnje kako bi ishod zajedničkih akcija bio maksimalno profesionalan i učinkovit.

Peti nedostatak se ogleda u **nedovoljnoj zastupljenosti žena u redovima Specijalne policijske jedinice KS**. Prema trenutnom uvidu u stanje organiziranosti evidentno je da Specijalna policijska jedinica nema nijednu policijsku službenicu. U nedavnoj prošlosti Jedinica je brojala mali broj policijskih službenica (2-3), međutim danas nema nijednu. Aktivnosti koje obavlja Jedinica između ostalog podrazumijevaju i pretres osoba za koje se sumnja da su učinile krivično djelo, ili da će se njihovim pretresom pronaći dokazi i predmeti važni za postupak. Prema Zakonu, pretres

osoba vrši osoba istog spola, te je shodno tome bitno da Jedinica ima uposlen potreban broj policijskih službenica koje će moći odgovarati zadacima Jedinice.

Kao jedan od nedostataka uviđamo i **izostanak saradnje sa inostranim specijalnim policijskim jedinicama**. Saradnja sa prekograničnim specijalnim jedinicama ima višestruki značaj. Pored razmjene znanja i vještina doprinosi i podizanju stepena funkcionalnosti jednice. Specijalna policijska jedinica je u godinama unazad ostvarila određene vidove saradnje sa evropskim i svjetskim specijalnim policijskim jedinicama, i ta saradnja se ogledala u određenim taktičkim obukama. Međutim, složenost i nadnacionalnost sigurnosnih prijetnji zahtijevaju širi i aktivniji zajednički nastup različitih sigurnosnih i policijskih struktura, s toga je važno da se uloga Specijalne policijske jedinice KS intezivira kroz aktivniju saradnju sa stranim specijalnim policijskim jedinicama.

Jedno od ograničenja u radu svakako je i **postojeća zakonska regulativa u sistemu saradnje policijskih agencija na području BiH**. Specijalna policijska jedinica KS je u svom radu primarno nadležna na teritoriju Kantona Sarajevo, tako da u slučaju potrebe prelaska kantonalnih i entitetskih granica mora dobiti posebno odobrenje od nadležnih organa entiteta i drugih kantona. U slučajevima kada krimogena lica počine određeno krivično djelo na području Kantona Sarajevo, a zatim napuste isti kanton, oni zapravo dobijaju na vremenu, jer akcija Specijalne policijske jedinice KS ovisi o odobrenju za prelazak kantonalne granice. Takve okolnosti usporavaju rad Jedinice, i uveliko olakšavaju kriminalnim grupama.

Važno je kreirati nova zakonska rješenja koja će omogućiti neometano kretanje Specijalne policijske jedinice KS u svim okolnostima reagovanja na kriminalne aktivnosti, a posebno one koje se tiču organizovanog kriminala i terorizma. Za razliku od trenutne zakonske prakse koja podrazumijeva podnošenje određenih zahtjeva kako bi se omogućilo djelovanje Jedinice van granica Kantona Sarajevo, potrebno je donijeti nove odredbe koje će podrazumijevati mogućnost prelaska granica kantona putem telefonskog poziva, čime će se svakako doprinijeti učinkovitosti i ekspeditivnosti Jedinice.

Nedostatak helikopterske jedinice jedan je u nizu nedostataka koji ograničavaju postizanje pune sposobnosti Jedinice. Obzirom na zahtjevnost i kompleksnost sigurnosnih prijetnji sa kojima se suočava Jedinica jedan od nedostataka koji ograničava punu sposobnost Jedinice jeste i ne postojanje helikopterske jedinice. Važnost helikopterske jedinice ogleda se u činjenici da uveliko olakšava zadatke potrage za krimogenim licima, pregled terena, i transport povrijeđenih lica. Upotrebom helikoptera u cilju postizanja operativnih zadataka uveliko se poboljšava faktor vremena, koji je u mnogim akcijama od izuzetne važnosti.⁶¹

Nedostatak modifikovanih vodenih topova i borbenih vozila kao osnovnih instrumenata u suzbijanju nereda uzrokovanih protestima i demonstracijama, još je jedan u nizu nedostataka koji ograničavaju funkcionalnost Jedinice. U periodu iza postojali su određeni napori da se nabave vodeni topovi, međutim iz određenih razloga još uvijek nisu dostupni za nabavku i upotrebu. Njihova uloga posebno se ogleda u suzbijanju i kontroli javnih nereda, i mogu biti od velikog značaja kada je u pitanju uspostava kontrole nad velikim masama u eskalaciji protesta i demonstracija.⁶²

Izgradnja savremenog baznog kompleksa za smještaj Specijalne policijske jedinice KS jedna je od potreba SPJ KS. Novi bazni kompleks bi prije svega trebao biti izgrađen i organizovan po uzoru na evropske komplekse specijalnih policijskih jedinica. Pored smještajnih jedinica za praćenje stanja sigurnosti i komunikaciju, važno je da kompleks obuhvati i savremene terene za uvježbavanje različitih visokorizičnih situacija sa kojima se Jedinica u kontinuitetu suočava.

Uspostava ronilačke jedinice u budućnosti treba biti u opsegu prioriteta Jedinice. Obzirom da se na području Kantona Sarajevo nalazi veliki broj rijeka, kao i da su ranije postojali slučajevi u kojima je Jedinica zajedno sa pripadnicima civilne zaštite sudjelovala u potrazi i spašavanju, bitno je da se uspostavi jedinica koja će biti operativna na djeluju u slučajevima potrage i spašavanja na vodi i pod vodom.

⁶¹ <https://www.aa.com.tr/ba/balkan/bih-osniva-se-helikopterska-jedinica-mup-a-kantona-sarajevo/2379270> , pristupljeno: 23.03.2023.

⁶² <https://www.epoha.ba/?p=44759> , pristupljeno: 14.04.2023.

5.2. *Mogućnosti za podizanje stepena funkcionalnosti rada*

Povećanjem broja pripadnika Specijalne policijske jedinice otvara se mogućnost za podizanjem stepena sposobnosti da se odgovori na širi neželjeni efekat koji može eskalirati prvenstveno na području Kantona Sarajevo. Da bi se povećao broj policijskih službenika prethodno je potrebno povećati finansijska sredstva za rad Specijalne policijske jedinice. Povećanje finansijskih sredstava zahtijeva jasnu viziju u kojem smijeru i na koji način se Jedinica treba razvijati. Ako pogledamo praksu susjednih zemlja, a zatim praksu zemlja Evropske unije, vidimo da specijalne policije predstavljaju visoko opremljene i visoko obučene organizacije sa pristojnim platama za policijske službenike, i kontinuiranim ulaganjem u obuku, edukaciju i opremu.

Posebna prilika za usavršavanje i uvježbavanje pripadnika specijalne jedinice mogu biti učešća na različitim takmičenjima širom svijeta, a gdje se različiti swat timovi takmiče, te u duhu solidarnosti i poštovanja razmjenjuju iskustva i znanja, što svakako doprinosi razvoju profesionalizma.

Specijalna policijska jedinica sa trenutnom logistikom i organiziranošću ima stabilne osnove da raste i postane jedna od najboljih specijalnih jedinica u BiH, a već sada spada u red četiri najorganizovanije specijalne policijske jedinice u BiH. Pozitivan pomak u uspostavi organizovanije koordinacije između policijskih agencija postignut je 2014. godine kada je pet policijskih agencija - Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH, Agencija za istrage i zaštitu BiH /Sipa/, Granična policija BiH, Federalna uprava policije /FUP/ i Ministarstvo unutrašnjih poslova /MUP/ Kantona Sarajevo potpisalo u Sarajevu Sporazum o uzajamnoj pomoći i saradnji /MAA/.⁶³

Na temelju potpisanog Sporazuma, Specijalna policijska jedinica KS kao organizaciona jedinica MUP-a KS je postala dio organizovane platforme u slučaju bilo kakve krizne situacije na teritoriji BiH. Važno je da Specijalna policijska jedinica postane dio mnogih sporazuma o saradnji, bilo da se radi o drugim policijskim agencijama, ili pak drugim komponentama sigurnosnog sistema BiH. Samo na temelju jasnog sporazumnog opredjeljenja može se očekivati i efektivniji rezultati na svim poljima u kojima je Jedinica nadležna.

⁶³ <https://nap.ba/news/4015> , pristupljeno: 24.03.2023.

SPJ KS ima ograničene mogućnosti u pogledu djelovanja van granica Kantona Sarajevo, odnosno ograničena je primarno na područje KS, a svako preko djelovanje zahtijeva poduzimanje posebnih procedura. U slučaju potrebe djelovanja van granica KS podnosi se poseban zahtjev što svakako utiče na faktor vremena i brzinu reakcije, s toga je važno u budućnosti kreirati nova i prihvatljivija zakonska rješenja, čime bi se rad Jedinice poboljšao i dodatno razvijale mogućnosti.

Primjena novih metoda specijalističke taktike otvara nove mogućnosti za razvoj sposobnosti i učinkovitosti Jedinice, koja itekako mora biti na visokom nivou obzirom da su trendovi napredovanja organizovanih kriminalnih i terorističkih grupa u stalnom razvoju. Kriminalne i terorističke grupe ulažu velika finansijska sredstva u usavršavanje opreme i generalno pristupa u ostvarivanju svojih interesa, s toga je važno i da Specijalna policijska jedinica uspostavi kontinuitet razvoja, uključujući povećan broj obuka i edukacija unutar države i u zemljama evrope i svijeta, zatim nabavka i upotreba visokotehnoške opreme namjenjene za zadatke iz nadležnosti Jedinice.

Izgradnjom novog baznog kompleksa za Specijalnu policijsku jedinicu, uspostavom helikopterske jedinice, nabavkom borbenih vozila i vodenih topova, uspostavom ronilačke jedinice, razvijaće se pozitivna perspektiva Specijalne policijske jedinice, i samim time podizati stepen funkcionalnosti i učinkovitosti. Svi navedeni prioriteti predstavljaju praksu djelovanja specijalnih jedinica EU, i upravo se na navedenim pitanjima razvija profesionalizam, funkcionalnost i učinkovitost evropskih specijalnih policijskih jedinica.

Na temelju gore implementiranih navedenih prioritetnih oblasti, Specijalna policijska jedinica KS će kreirati mogućnosti da dodatno napreduje u budućnosti, te da proširi svoje kapacitete i mogućnosti. Potencijal koji trenutno postoji jasno ukazuje da postoje brojne mogućnosti za progresom i razvojem, međutim nedostaje jasna vizija i predanost donosioca odluka da se navedno pitanje ozbiljno i profesionalno tretira.⁶⁴

Specijalna policijska jedinica KS trenutno raspolaže sa adekvatnim naoružanjem, opremom i vozilima shodno potrebama i oklonostima za koje se Jedinica angažuje. U pogledu naoružanja Jedinica raspolaže modernim oružjem belgijske proizvodnje "Scar". Pripadnici Jedinice su opremljeni različitim uniformama – "Urban digital – masikirna siva" predviđena za aktivnosti u

⁶⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=2gK11Yjozjs> , pristupljeno: 24.03.20223.

gradu Sarajevu, zatim uniforma " Multi cam", kamuflažna uniforma predviđena za aktivnosti u ruralnim područjima, te " Multi cam black" uniforma za aktivnosti u noćnim uslovima.

Trenutno sektor raspolaže terenskim vozilima "Toyota Landcruizer" i "Nissan Patrol", te " VW transporterima". Obzirom na složenost posla za koji se Jedinica angažuje u toku je faza nabavke dva borbena vozila i jednog najsavremenijeg vodenog topa. Nabavkom navedenih specijalizovanih vozila unaprijediće se sposobnost Jedinice i osigurati veći nivo učinkovitosti u odgovoru na sigurnosne prijetnje što će se pozitivno reflektovati prije svega na sigurnosno stanje u Kantonu Sarajevo.

Svaki pripadnik Jedinice je u realizaciji planiranih operacija i akcija osiguran visokim stepenom zaštite što podrazumijeva da je osiguran pancir prslukom " Plate Carrier" u kojem su instalirane pancir ploče sa visokim nivoom otpornosti. Također u upotrebi je i " pancir kevlar šljem", i taktičke čizme marke " HAIX-goretex".

Pripadnici Jedinice opremljeni su taktičkim uniformama " TRU – SPEC" što uključuje – pantalone "combat", borbena majica, košulja i jakna. Na raspolaganju su i taktičke rukavice sa protektorima, taktički štitnici za koljena i laktove, gas maska i taktički opasač sa taktičkom futrolom. Pored navedene opreme Jedinica posjeduje kompletnu zaštitnu opremu za slučajeve narušavanja javnog reda i mira tzv. " kornjaču".

Navedena oprema osigurava zadovoljavajući stepen potreba Jedinice, olakšava planirane aktivnosti i otvara mogućnosti za djelovanje u različitim kriznim situacijama. Međutim, uvijek postoji potreba da se postojeći resursi i kapaciteti dodatno unaprijede, profesionalizuju i učine proaktivnijim u reagovanju na negativne posljedice organizovanog kriminala, terorizma i drugih sigurnosnih prijetnji.

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Kroz istraživački rad nastojali smo da kroz pet planiranih poglavlja što bliže približimo ulogu i značaj policije za državu i društvo kroz historiju, zatim da u jasnim crtama prezentujemo organizaciju policijskog sistema u BiH, te na kraju da pokažemo ulogu Specijalne policijske jedinice KS u sistemu unutrašnje sigurnosti BiH, njenu poziciju u policijskom sistemu Kantona Sarajevo te njene osnovne karakteristike i specifičnosti.

Fokusirajući Specijalnu policijsku jedinicu KS ukazali smo na koji način je Jedinica organizovana, obučena i opremljena, te smo posebnim poglavljem tretirali neka osnova ograničenja u njenom radu, ukazujući i na potencijalne mogućnosti za poboljšanje njenog rada.

Na temelju prikazanog možemo sumirati nekoliko važnih zaključaka:

Specijalna policijska jedinica KS formirana je u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo 1997. godine kao Jedinica za podršku, i praktično je predstavljala nasljednicu Oreda policije za borbena dejstva – LASTA. Jedinica za podršku je kasnije promijenila naziv, i preimenovana je u Jedinicu za specijalističku podršku (JSP), da bi u martu 2022. godine Jedinica ponovo bila preimenovana, i danas nosi naziv Specijalna policijska jedinica MUP-a KS te predstavlja organizacionu jedinicu u okviru Sektora za policijsku podršku Uprave policije KS.

Specijalna policijska jedinica KS u kontinuitetu prolazi različite vidove obuka kao što su: specijalistička obuka i taktika, nastava naoružanja i gađanja, specijalne fizičke obuke, alpinističke obuke i sl. Kroz navedene obuke Jedinica postiže zavidan nivo spremnosti i sposobnosti za djelovanje u visokorizičnim okolnostima kao što su terorizam, organizovani kriminal, prirodne i druge nesreće, migracije, pandemije, huliganstvo, i sl. Uvažavajući sve relevantne parametre po kojima se može odrediti funkcionalnost određene policijske jedinice, činjenica je da Specijalna policijska jedinica KS zajedno sa specijalnom policijom Državne agencije za istrage i zaštitu, specijalnom policijom FUP-a, i specijalnom policijom MUP-a RS-a spada u red četiri najelitnije specijalne policijske jedinice u BiH.

U pogledu policijske saradnje sa drugim bosanskohercegovačkim policijskim agencijama Specijalna policijska jedinica KS ima visok nivo saradnje. Saradnja se uspostavlja u cilju borbu protiv organizovanog kriminala i prevencije terorizma, zatim u aktivnostima osiguravanja javnih događaja kao što su utakmice i protesti, zatim saradnja prilikom evakuacije ugroženih osoba usljed poplava, požara, klizišta i snježnih nanosa. Također, pored operativno-taktičkih akcija saradnja podrazumijeva i zajedničko sudjelovanje u pokaznim vježbama koje imaju za cilj jačanje saradnje i spremnosti za odgovor na različite sigurnosne prijetnje. Policijska saradnja se ostvaruje sa Državnom agencijom za istrage i zaštitu, Federalnom upravom policije, MUP-om RS-a, MUP-ovima HNK, ZDK, SBK, USK, i drugih kantona. Pored policijskih agencija, Specijalna policijska jedinica KS ostvaruje saradnju i sa institucijama civilne zaštite, kao i sa Oružanim snagama BiH.

Perspektiva Specijalne policijske jedinice KS uslovljena je određenim administrativnim, ljudskim i materijalno-tehničkim ograničenjima. Jedinici nedostaje određeni broj policijaca, kao i veći obim modernizovane opreme, uključujući i veći budžet za edukacije i obuke policijskih službenika. Postojeća oprema ispunjava trenutne potrebe Jedinici u odnosu na aktuelno stanje sigurnosti u Kantonu Sarajevo, međutim, svako nadolazeće narušeno stanje sigurnosti zahtijevaće i bolju opremljenost Jedinice.

U pogledu postojeće zakonske regulative postoje određena ograničenja koja usporavaju rad Jedinice. Prema trenutnoj zakonskoj legislativi, u slučaju potrebe prelaska kantonalne granice potrebno je podnijeti određene zahtjeve nadležnim organima drugih kantona ili entiteta, s toga je važno kreirati drugačije i jednostavnije prakse koje bi podrazumijevale mogućnost telefonskog odobravanja, čime bi se omogućila puna funkcionalnost Jedinice u odgovoru na različite sigurnosne prijetnje.

SKRAĆENICE

BIH – Bosna i Hercegovina

FBIH – Federacija Bosne i Hercegovine

KS – Kanton Sarajevo

RS – Republika Srpska (entitet)

MUP – Ministarstvo unutrašnjih poslova

SPJ KS – Specijalna policijska jedinica Kantona Sarajevo

FUP – Federalna uprava policije

SIPA – Državna agencija za istrage i zaštitu

DKPT – Direkcija za koordinaciju policijskih tijela

GP BIH – Granična policija Bosne i Hercegovine

LASTA - Odred policije za borbena dejstva

JSP – Jedinica za specijalističku podršku

EU – Evropska unija

OS BIH – Oružane snage Bosne i Hercegovine

MUP KS – Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo

SBK – Srednjobosanski kanton

ZDK – Zeničko-dobojski kanton

USK – Unsko-sanski kanton

HNK – Hercegovačko-neretvanski kanton

SOT – Specijalistička obuka i taktika

LITERATURA

a) Knjige

1. Abazović, M., Državna bezbjednost – izmjenjeno o dopunjeno izdanje, Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije, Sarajevo, 2012.
2. Beridan, I., Politika i sigurnost, Fakultet političkih nauka, Sarajevo, 2008.
3. Cikotić, S., Sigurnosne pretpostavke Bosne i Hercegovine, Vijeće Kongresa bošnjačkih intelektualaca, Sarajevo, 2013.,
4. Dautović, K., Sistem sigurnosti Bosne i Hercegovine, Fakultet političkih nauka, Sarajevo, 2021.
5. F. Taranovski, Enciklopedija prava, Geca Kon, Beograd, 1923.
6. Masleša, R., Policija i društvo, Priština, 2008.
7. Termiz, Dž., Metodologija društvenih nauka, NIK "Grafit", Lukavac, 2003.
8. Zuko, S., Specijalne jedinice policije, Grafotisak, Grude, 2014.

b) Naučni i stručni članci, analize, izvještaji

9. Balgač, I., Prikaz konferencije "Upravljanje policijom u 21. stoljeću u kontekstu novih koncepata policijskog rada", Policijska sigurnost, Zagreb, 2014.
10. Bezdob, E., Policijsko pravo u Bosni i Hercegovini, Društvena i tehnička istraživanja, Izvorni znanstveni članak.
11. Gaćinović, R., Koreni nastanka policije u modernoj državi, Institut za političke studije, Beograd.
12. Rad policije u zajednici u BiH – Priručnik. CPU d.o.o., Sarajevo, 2010.
13. Cajner Mraović, I., Neke teorijske i praktične pretpostavke mijenjanja uloge policije u lokalnoj zajednici tijekom 20. st. – lekcije za 21. st., Policija i sigurnost, 1-6. 98-109. 2001.
14. Karas, Ž., Povijesni razvoj redarstvenih vlasti, Izvorni znanstveni rad.

c) Riječnici i leksikoni

15. Beridan, I., Tomić, I., Kreso, M., Leksikon sigurnosti, DES, Sarajevo, 2001.

d) Normativno-pravni akti

16. Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji MUP-a KS, 2022.

17. Ustav Bosne i Hercegovine, Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, 25/2009.

18. Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave KS, Službene novine Kantona Sarajevo br. 40/2022.

19. Zakon o unutrašnjim poslovima Federacije BiH, Službeni novine FBiH, broj:81/14 od 03.10.2014.

20. Zakon o policiji i unutrašnjim poslovima Republike Srpske, Službeni glasnik RS-a, broj:57/16 od 13.07.2016.

21. Zakon o unutrašnjim poslovima KS, Sl. novine Kantona Sarajevo", br. 1/2016, 6/2019 - autentično tumačenje, 26/2019, 31/2019 i 39/2020.

e) Internet izvori

<https://mup.ks.gov.ba/organizacija>

<https://www.paragraf.ba/propisi/bih/zakon-o-policijskim-sluzbenicima-bosne-i-hercegovine.html>

<https://repositorij.kif.unizg.hr/islandora/object/kif%3A1056/datastream/PDF/view>

http://www.fbihvlada.gov.ba/bosanski/ministarstva/unutrasnji_poslovi.php

<http://www.msb.gov.ba/onama/default.aspx?id=3053&langTag=bs-BA>

<https://www.slobodnaevropa.org/a/28728847.html>

<https://bhrt.ba/blazuj-sukobi-policije-i-migranata-u-migrantskom-centru/>

<https://radiosarajevo.ba/sport/nogomet/uzasne-scene-s-grbavice-pred-derbi-zestokatuca-navijaca/449310>

<https://www.klix.ba/vijesti/bih/ponovo-pokrenuto-kliziste-u-semizovcu-evakuisano-15-osoba/150201005>

<http://www.msb.gov.ba/onama/default.aspx?id=3053&langTag=bs-BA>

Kao student magistarskog studija na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Sarajevu potpisujem izjavu da sam upoznat sa Zakonom o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo i Etičkom kodeksu Univerziteta u Sarajevu.

Ovom izjavom potvrđujem da sam magistarski rad napisao samostalno i koristeći se isključivo navedenom bibliografijom, te da ovaj rad nije korišten pri bilo kakvom drugom ocjenjivanju.

Saglasan sam da jedan primjerak mog rada bude javno dostupan preko biblioteke Fakulteta političkih nauka.

Mjesto/datum _____

Potpis _____